

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 13

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

«Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»
(Γαλ. γ', 28).

Γ'

Εἰς τὰ δύο τελευταῖά μας ἄρθρα εἶδομεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐξύψωσε τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα καὶ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς τὴν κορυφαίαν ἐπὶ γῆς ἀξίαν. Διὰ τοῦτο ἐνδιαφέρεται καὶ διὰ τοὺς πλέον ταπεινοὺς καὶ περιφρονημένους ἀνθρώπους. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται διατι ἡ Ἐκκλησία οὐ μόνον δὲν ἠνέχθη τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γινομένην ἐξόντωσιν τῶν καχεκτικῶν καὶ δυσμόρφων καὶ ἀσθενικῶν παιδίων, ἀλλ' ἀντιθέτως εἰργάσθη στοργικῶς διὰ τὴν περίθαλψιν αὐτῶν. Ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς ἀκριβῶς ἀνεπτύχθη ἡ ὑπὲρ αὐτῶν πρόνοια εἰς τρόπον, ὥστε σήμερον πᾶσα πεπολιτισμένη κοινωνία ἔχει ὡς καύχημά της ἰδρύματα, ἀποβλέποντα εἰς τὴν περίθαλψιν ἀσθενικῶν παιδίων (ἄσυλα, πρεβαντόρια, ἀσκληπιεῖα κ.ο.κ.).

Ἀνάλογα ἔχει νὰ σημειώσῃ τις διὰ τὴν στροφήν, ἣτις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἐκκλησίας ἐσημειώθη εἰς τὴν ἐναντι τῆς γυναικὸς στάσιν τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν. Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ γυνή, ὡς καὶ ὁ ἀνὴρ, ἐπλάσθη «κατ' εἰκόνα

Θεοῦ», ὅστις «ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» (Γεν. α', 27). Ἡ γυνὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔγινε μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἠθικῶς ἰσότιμος πρὸς τὸν ἄνδρα, ναὸς τοῦ ἁγ. Πνεύματος, θυγάτηρ τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς καὶ μήτηρ τῶν τέκνων Του²². Αἱ γυναῖκες ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας παίζουν σημαντικώτατον ρόλον καὶ πρωταγωνιστοῦν εἰς πλείστας ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς της. Ἐντὸς αὐτῆς ἀποκτοῦν τοὺς εὐγενεστέρους τίτλους. Γίνονται μαθήτραι, μυροφόροι, ἰσαπόστολοι, εὐαγγελίστριαι, ἀγωνίστριαι, παρθένοι, διακόνισσαι, μάρτυρες, ἄγιοι²³. Ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἔδρασαν αἱ «πανεύφημοι νύμφαι τοῦ Χριστοῦ», αἱ «ἀθληφόροι καὶ ἀήττητοι», αἱ «μαρτυρικαῖς περιλαμπόμεναι μαρμαρυγαῖς», αἱ «ὡς ἀλάβαστρον μύρου τὸ αἷμά των προσενηνοχῶναι τῷ Νυμφίῳ Χριστῷ», ὡς ψάλλει ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία²⁴. Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι ἐν τῇ πινακοθήκῃ καὶ στρατιᾷ τῶν ἁγίων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ γυνή, ἡ Παναγία, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Αὕτη ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου λατρείας ἐξυμνεῖται ὡς «κλιμαξὶ ἐπουράνιος, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός», ὡς «γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς αὐρανόν», ὡς «αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως», ὡς ἡ γεννήσασα «λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις», ὡς «τὸ καύχημα τῶν Χριστιανῶν» κ.λ.π.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται καὶ εἰς τὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν διεκήρυξεν ἀπλῶς «οὐκ ἐνὶ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος». Ἦλθεν εἰς τὴν πρᾶξιν νὰ θραύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας. Χαρακτηριστικόν εἶναι τὸ παράδειγμα τῆς πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολῆς τοῦ Ἀπ. Παύλου. Δὲν πρόκειται ἀπλῶς διὰ μίαν ἐπιστολὴν. Πρόκειται διὰ μίαν μεγάλην εἰρηνικὴν ἐπανάστασιν, ἣτις ἀλλάσσει τὴν μορφήν τῆς ἀρχαίας κοινωνίας. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Παῦλος «ἐπιστρατεύει ὅλην τὴν θέρμην τῆς ἀγάπης του καὶ ὅλην τὴν πειστικότητα τοῦ καλά-

22. Σεραφεῖμ Παπακώστα, Μεταξὺ τῶν δύο πολέμων (1925—1940), Ἀθῆναι 1945, σελ. 210—211.

23. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 116.

24. Ad. Harnack, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. 2, σελ. 606.

μου του δια να πείση τὸν Φιλήμονα νὰ ξαναδεχθῆ τὸν δραπέτην δοῦλον, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξύ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν... Τὸν παρακαλεῖ καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα τὸν διατάσσει, ὅχι ἀπλῶς νὰ τὸν δεχθῆ, ἀλλὰ νὰ τὸν δεχθῆ «οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἃ δ ε λ φ ὄ ν ἃ γ α π η τ ὄ ν». Καὶ ἐπαναλαμβάνει: «προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ!» Καὶ δύο φορές τὸν ὀνομάζει «ἐμὰ σπλάγχνα»! Ποῖον; Τὸν πρὶν θεωρούμενον ἄλογον ζῶον ἢ μᾶλλον «πρᾶγμα»... «Ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος διὰ στόματος ἑνὸς ἐκ τῶν διασημοτέρων ἐκπροσώπων του εἶχεν ὀνομάσει τὸν δοῦλον «ἐμψυχον κτῆμα». «Ὁ Χριστιανισμὸς διὰ στόματος καὶ διὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν ὀνομάζει τὸν δοῦλον σπλάγχγον καὶ καρδίαν του, ἀδελφὸν ἀγαπητόν»²⁵. Εἰς τὴν νέαν κοινωνίαν ὁ δοῦλος «δὲν ἀντιμετωπίζει καθημερινῶς τὸν ἀκρωτηριασμόν, ἀλλὰ ἀπολαμβάνει τὸν «ἀσπασμόν τῆς εἰρήνης» εἰς τὴν λατρείαν τῶν Χριστιανῶν. Δὲν ἀπειλεῖται νὰ γίνῃ τροφή τῶν θηρίων ἢ τῶν ψαριῶν, ἀλλὰ κάθῃται ἡσυχος καὶ εὐτυχῆς δίπλα εἰς τὸν κύριόν του εἰς τὰς Χριστιανικὰς «ἀγάπας». Τὸ ἀκόμη σπουδαιότερον. Σκεφθῆτε τὸν δοῦλον παραπλευρῶς τοῦ «κυρίου» του καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ του νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ νὰ λαμβάνῃ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Θεοανθρώπου»²⁶.

Ὁ Χρυσόστομος ἐκήρυττεν, ὅτι οὐδεὶς Χριστιανὸς εἶναι δοῦλος, διότι πάντες οἱ ἀναγεννηθέντες ἐν Χριστῷ εἶναι ἀδελφοί²⁷. «Ἡ δούλη αὕτη, λέγει ὁ αὐτὸς ἰ. πατήρ, ἀδελφὴ σου γέγονεν, ἂν ᾖ πιστὴ. Οὐχὶ τῆς αὐτῆς σοι μετέχει ψυχῆς; Οὐχὶ τῶν αὐτῶν ἡξίωται παρὰ Θεοῦ; Οὐ τῆς αὐτῆς ἀπολαύει τραπέζης; Οὐ τῆς αὐτῆς σοι κοινωνεῖ εὐγενείας;»²⁸ Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς «εὐορτάζομεν καὶ δούλους ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους ἀγίους μας. Πολλοὶ εἶναι οἱ δοῦλοι τοῦ ἐθνισμοῦ — ἄγιοι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶναι ἡ Βλανδῖνα ἡ μάρτυς τῆς Λυῶν καὶ ὁ Πορφύριος τῆς Παλαιστίνης καὶ ἡ Φηλικιτάτη τῆς Ἀφρικῆς καὶ τόσοι ἄλλοι. Καὶ πολλὰ εἶναι τὰ

25. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 34—35.

26. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 35.

27. Παν. Δημητροπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 182.

28. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 183. ὑποσημ. 3.

ἐγκώμια, πού ἐπλεξεν ἡ χριστιανικὴ φιλολογία εἰς τὰ εὔσομα αὐτὰ ἄνθη τοῦ Χριστιανισμοῦ»²⁹.

Ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας πολλάκις ἀπηλευθερώοντο οἱ δοῦλοι, εἴτε δι' ἐξόδων τοῦ κοινοῦ χριστιανικοῦ ταμείου, ὡς ἡ Σαβίνα εἰς τὴν Σμύρνην, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ κυρίου των. Χαρακτηριστικὴ ἐξ ἄλλου εἶναι ἡ βαρυσήμαντος παρατήρησις τοῦ μεγάλου ἀρχαιολόγου τῶν κατακομβῶν Ντὲ Ρόσι, ὁ ὁποῖος εἰς τὰς χριστιανικὰς ἐπιταφίους ἐπιγραφὰς οὐδέποτε συνήνητσε τὴν λέξιν «δοῦλος»! Οἱ δοῦλοι ἠδύναντο νὰ ἀνέρχωνται καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν. «Καὶ νά, ὁ πρῶν δοῦλος καὶ τώρα ἀπελευθερὸς Χριστοῦ, γίνεται ἱερεὺς. Γίνεται καὶ ἐπίσκοπος. Ὁ Ὀνήσιμος γίνεται ἐπίσκοπος Ἐφέσου, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Πῖος καὶ Κάλλιος, πρῶν δοῦλοι καὶ αὐτοί, ἐπίσκοποι Ρώμης»³⁰. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐδημιουργήθησαν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον πᾶσαι αἱ προϋποθέσεις πρὸς κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας.

Πρέπει νὰ εὐχαριστήσωμεν ὀλοφύχως τὸν Θεόν, διότι ἡμεῖς ζῶμεν ἐλεύθεροι εἰς μίαν χριστιανικὴν κοινωνίαν καὶ ἀπολαμβάνομεν τὰ ἀνθρώπινα δικαίωματα, τὰ ὅποια διεκήρυξε καὶ ἐπέβαλεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλ' ἡ ἐλευθερία αὕτη, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐχάρισεν ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του, δὲν πρέπει νὰ εἶναι «ἐπικάλυμμα τῆς κακίας» (Α' Πέτρ. β', 16), ἀλλὰ νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας. Ὡστε τὸ ὑψιστὸν ἀνθρώπινον δικαίωμα καὶ προνόμιον εἶναι τὸ νὰ μορφώσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν (Γαλ. δ', 19), νὰ ζῆ τὴν ἐν Χριστῷ ὑπερφυσικὴν ζωὴν (Κολοσ. γ', 4) καὶ νὰ μετέχη τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία κατ' ἐξοχὴν συνεχίζεται εἰς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν μας. Ἐκαστος λοιπὸν ἐξ ἡμῶν ἄς αἰσθανθῆ ὡς προορι-

29. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 37.

30. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 36—37.

Ἡ Ἀνατομία τῆς ἐποχῆς

ΑΝΤΙΝΟΜΙΩΝ ΑΛΥΣΙΣ

Ζωὴ γεμάτη ἀντινομίες εἶναι τοῦ συγχρόνου ἀποστάτου ἀνθρώπου ἢ ζωῆ.

Ἐπεδίωξε τὴν εὐτυχία μακρὰ ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ ὁμως ἐκέρδισεν «ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου του» τὴ δυστυχία! Ἀντὶ τῆς πολυπόθητης εἰρήνης, τὸν πόλεμο· σὲ διάστημα 30 ἐτῶν δύο παγκοσμίους πολέμους! Καὶ τώρα τὸν συνέχει ἡ ἀγωνία γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ τρίτου καὶ φοβερωτέρου. Πεῖνα μέσα σὲ σωρεία ὕλικῶν ἀγαθῶν, πρᾶγμα πὸν μᾶς ἐνθυμίζει τὸν τραγικὸ Τάνταλο τῆς μυθολογίας. Ἀντὶ προόδου, ὀπισθοδρόμησις. Διότι ἡ λεγομένη πρόοδος τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου — πρόοδος κατ' εὐφημισμὸν — εἶναι κατ' οὐσίαν «σωστὴ βαρβαρότης». Ἐγινε σοφὸς ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, καὶ ὁμως «δὲν ξέρει τί τοῦ γίνεται...». «Ὁ τρόμος εἶναι, ὅπως ὀρθῶς ἔχει παρατηρηθῆ: ἕως τοῦ θά φθάσῃ ὁ ἀπίστευτος παραλογισμὸς μιᾶς ἀνθρωπότητος, πού, ἐν τούτοις, ἔθεοποίησε τὸ λογικὸ μὲ ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, τὶς ὀποῖες ὁ ἄνθρωπος κρύβει μέσα του». Εἶναι μονομερῆς ἡ τεχνικὴ πρόοδος. Δὲν ἐκαλλιεργήθη ὁ ἄρτιος ἄνθρωπος. Ἡ μηχανή, τὰ ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς, ἡ ὕλικὴ πρόοδος μόνη τῆς δὲν ἀποτελεῖ δημιουργίαν, ἀλλὰ κίνδυνον.

Ἀντὶ ἡ μηχανὴ νὰ ὑπηρετῇ — ὅπως ἔπρεπε — τὸν ἄνθρωπο, τὸν κατέστησε, τοῦναντίον, θλιβερὸ δοῦλο τῆς ἡ ἀπλό ἐξάρτημα. Καὶ ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ γεγονός, ὅτι πολ-

σμὸν του τὸ «ἀνανεοῦσθαι τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνη καὶ ὁσιότητι ἀληθείας» (Ἐφεσ. δ', 23-24). Διὰ τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ, ἀληθῶς πνευματικὸν καλλιτέχνημα. Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ ζωῆς «τὰ τίμια καὶ τὰ μέγιστα ἡμῶν ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γενώμεθα θείας κοινωνοὶ φύσεως» (Β' Πέτρ. α', 4).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

λές ἀπὸ τὶς ἐφευρέσεις του (ἀεροπλάνο, ἀτομικὴ ἐνέργεια κ. ἄ.) ὁ ἄνθρωπος, «τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτὸ θηρίον», ὅπως τὸν ἐξαγακτήρισαν οἱ φιλοσοφοῦντες, τὶς ἐχρησιμοποίησε γιὰ τὴν αὐτοκαταστροφή του. Οἱ ἐφευρέσεις τῆς Ἐπιστήμης, προϊὼν τῆς κεφαλῆς του, ἐχρησιμοποιήθησαν κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Ἡ μηχανή, σὰν ἐπικίνδυνον ἄθρομα στὰ χέρια νηπίου, ἀπειλεῖ τὰ πάντα, ὅσο δὲν ὑπακούει στὸ πνεῦμα, ὅπως ἐλέχθη ὀρθῶς. Ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου διαφημίζεται σὰν πανάκεια. Μᾶλλον ὁμοιάζει μὲ δίκικοπο μαχαίρι στὰ χέρια ἡμαρτοῦ. Θὰ κόψῃ μ' αὐτὸ τὸ ψωμί ἢ τὰ κεφάλια τῶν ἄλλων;... Καὶ ἔτσι, ἐνῶ ἡ θεοποίησις αἵθεος Ἐπιστήμη ἐπηγγέλθη, ὅτι θὰ καταργήσῃ τὸν πόλεμον καὶ θὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην, πού, ὅπως διεκήρυξε μὲ κομπορημοσύνη, θὰ ἤρχετο «μὲ τὴν τήβεννον τῆς Ἐπιστήμης» (δηλ. τῶν πολεμικῶν ἐφαρμογῶν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐφευρέσεων), ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο συνέβη: συνετέλεσε στὴν ἐπιδεινώσει τῆς καταστάσεως καὶ φυγάδουσι τῆς εἰρήνης.

Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ, ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ εἰρήνην καὶ πόλεμον, προσθέτομε τὴν ἄλλη ἐκείνη ἀντινομία, πὺν παρατηρεῖται στὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς διανοητικῆς συγχύσεως: Ἡ εἰρήνη πὺν λέγομε πὺς ἔχομε — στὴν πραγματικότητι: ἐκεχειρία καὶ ἀνακαχή, διάλειμμα πολέμου — στηρίζεται στὴν «ἰσορροπία τοῦ ἀμοιβαίου τρόμου» (τῶν πνευματικῶν ὄπλων). Καὶ σήμερα στὴν εἰρηρικὴν περίοδο, τὰ κράτη πολεμοῦν μὲ ὄπλο: τὴν ἀπειλή τοῦ πολέμου. Ἐνῶ λοιπὸν ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριά ζητεῖται: ὁ φόβος τοῦ πολέμου νὰ καταργήσῃ τὸν πόλεμον, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀντιπροβάλλεται ἡ ἀντίστροφη «λογικὴ», ὅτι ὁ φόβος τοῦ πολέμου ἐπιβάλλει ἀκριβῶς τὴν προπαρασκευὴν γιὰ πόλεμον («si vis pacem, para bellum»). Πλήρης δηλ. σύγχυσις ἀντιλήψεων καὶ φρενῶν. Εἶναι ἡ κατάρα πὺν βαρύνει ὅλους ὅσοι διὰ μέσου τῶν αἰῶνων διανοήθησαν νὰ οἰκοδομήσουν τοὺς ποικιλιανόμενους πύργους Βαβέλ, προκαλῶντας ἔτσι ἀναιδῶς τὸν ἐν οὐρανοῖς Κύριον, ὁ Ὅποιος ὅμως «οὐ μωκτηρίζεται», ἀλλὰ τοῦναντίον Αὐτὸς «ἐκμωκτηριεῖ αὐτοὺς» τοὺς ἀμετανοήτους ἀποστάτας σοφοὺς καὶ ἀσόφους, πὺν περιπίπτουν «εἰς ἀδόκιμον νοῦν» καὶ μέλλουν νὰ εὗρουν ἀφεύκτως, σὰν ἀμοιβὴ τοῦ ἀνιέρου τολμήματος, «σύντριμμα καὶ τάλαιπωρίαν».

Ὁ ἄνθρωπος, λοιπὸν, δοῦλος τῶν ἰκανότητων του, θῆμα τῶν ἔργων τοῦ πνεύματός του!... Τὸ πνεῦμα κατάγει συνεχῶς νίκες, ἢ καρδιά ὅμως ὑφίσταται ἤττες! Πανηγυρίζει καὶ συγχρόνως τρέμει γιὰ τὶς ἐφευρέσεις του, ὁδηγούμενος μὲ βῆμα ταχύ, ὄχι σὲ μιὰ ζωὴ εἰρηρικὴ καὶ εὐτυχημένη, ἀλλὰ στὸ θάνατο, στὴν αὐτοκτονία... Ὁ τρόμος εἶναι, ὅτι ὁ κόσμος σήμερα, ὑποσιτισμένος

πνευματικά, κινδυνεύει να αποδειχθῆ ἀνώριμος καὶ ἀνίκανος γιὰ τὴ δική του πρόοδο. Ἐπιχειρεῖ νὰ στείλῃ ἀνθρώπους στὰ ἄστρα, πρὶν τοὺς κἀνῆ ἀνθρώπους. Ἐτοιμάζεται νὰ κατακτήσῃ τὸν οὐρανό, πρὶν κατακτήσῃ τὴ γῆ (τὴ ζωὴ αὐτῆς τῆς γῆς). Ἐκεν φωτογραφῆσει τὴ σελήνη (γιὰ τὴν ἀκριβεία: τὴ σκοτεινὴ πλευρὰ τῆς) καὶ ἐτοιμάζεται μάλιστα νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ, ἐνῶ δὲν ξέρει ἂν θὰ ζῆσῃ αἴριο...

Καὶ οἱ ἀντινομίαι δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Ἀπέρριψε τὸ σωτήριον φόβον τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ καταστήσῃ στὸ φόβον τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀποφεύγει τὸν ἑαυτό του ὁ ἀποστάτης, στὸν ὅποιον ἔχει ἐφαρμογὴ ὁ φοβερός λόγος: «εἰμι ἐπ' ἐμοὶ βάρος». Ἡ ζωὴ του στὴ σύγχρονη κοινωνία ἔχει καταστήσει «συνήχησις ἡχηρῶν γελώτων καὶ συμπιγομένων μυστικῶν θρήνων». Καὶ τὸ χειρότερον ἀπ' ὅλα: Κατέκτησε τὸν κόσμον, ἀλλ' ἔχασε τὴ ψυχὴν του, τὴν πνευματικὴν του «οὐσία», ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἄσωτος τῆς παραβολῆς, πὸν τὸ δρᾶμα του ἐπέπρωτο ν' ἀποβῆ στὶς ἡμέρας μας δρᾶμα πανανθρώπινον. Κέρδος του λοιπόν: τὸ μ η δ ε ν. Κατάκτησίς του: τ ὁ κ ε ν ὁ ν. Ναί, εἶναι κενὸς οἱ καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων, ἔστω καὶ ἂν εἶναι γεμάτες ἀπὸ γνώσεις οἱ κεφαλές. Ἡ μᾶλλον, καὶ οἱ καρδιὰς εἶναι γεμάτες, ἀλλὰ ἀπὸ πάθη ἀβυσσαλέα καί, πρὸ παντός, ἀπὸ μίσους, πὸν θολώνει τὸ νοῦ καὶ παγώνει τὴν καρδιά. Ταράσσονται δὲ καὶ ἀπὸ τὸ ἐναγώνιον συναίσθημα τῆς ἐνοχῆς, παρόμοιο μ' ἐκεῖνο πὸν ἐβασάνιζε μετὰ τὴν πτώσιν τὸν Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος φοβισμένος «ἐκρύβῃ» στὰν ἄκουσε τὴν αὐστηρὴν ἐκεῖνη φωνὴν τοῦ Θεοῦ: «Ἀδάμ πὸν εἰ;», ὅπως ἐπίσης καὶ τὸν Κάιν, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀδελφοκτονία. Ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος «στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς» περῶ τὶς ἡμέρας του (Γεν. 3,8-10 καὶ 4, 12). Ποτὲ ἄλλοτε, ἴσως, ὁ ἀνθρώπος δὲν ἔζησε σὲ τόσην ἀθλιότητα, ὅσο σήμερον. Ποτὲ ἡ ζωὴ δὲν ὑπῆρξε πιο πικρὴ καὶ ἐφιαλτικὴ γιὰ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐκεῖνο δηλ. πὸν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτοῦ τοῦ ἀπορριφθέντος καὶ περιφρονηθέντος αἰωνίου Θεοῦ, εἶχε διακηρύξει μὲ τόσην κατηγορηματικότητα μέσα στὴν ἁγία Γραφή (μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφητάνακτος, πὸν ἡ φωνὴν του βαρεῖα καὶ αὐθεντικὴ ἦχε μὲ μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰῶνων μέχρις ἡμῶν), ἔλαβε πλῆρη ἐφαρμογὴν στὴ ζωὴν τοῦ ἀποστάτου: «Οἱ μακρόνροντες ἔαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολοῦνται» (Ψαλμ. 72,27). Ἡθέλησεν ὁ ἀνθρώπος, περιφροτῶν τὸν Θεάνθρωπον, νὰ γίνῃ ὑπεράνθρωπος, ἀλλὰ κατήνησεν ὑπάνθρωπος (ἡ ἀνθυπάνθρωπος)!...

Δράστης ὁ ἴδιος καὶ συγχρόνως θῆμα τῶν δεινῶν του, ὅπως ἔχει σωστὰ παρατηρηθῆ, ἔφθασε σὲ ἀδιέξοδο, γιὰ νὰ διδαχθῆ

ΠΩΣ ΕΣΩΘΗΚΕΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΠΑΓΗ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΛΥΣΙΚΡΑΤΟΥΣ

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Καπουτσίνοὺς καὶ τοὺς Ἰησουίτες, πού τοὺς τελευταίους αὐτοὺς δὲν τοὺς ἐσήκωσε διόλου τὸ κλίμα τῶν Ἀθηνῶν κι' ἀποτραβηχθήκανε στὴν Εὐβοία, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ξένοι μοναχοὶ εἶχανε ἐγκατασταθῆ στὴν Τουρκοκρατούμενη τότες ὠραία πρωτεύουσά μας.

Ξέφραγο ἀμπέλι ἦτανε τότε κυριολεκτικὰ τὰ Ἐκκλησιαστικά μας πράγματα. Κι' ἕνα χρονικὸ ἀναφέρει, πὼς ὅταν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1674 ἐπεσκέφθηκε τὰς Ἀθήνας ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας στὴν Πόλι Μαρκήσιος Νραντέλ, οἱ Τοῦρκοι τὸν ὑποδεχθήκανε καβαλλάρεοι καὶ μὲ πυροβολισμοὺς· κι' ὅταν θέλησε νὰ λειτουργηθῆ μετατρέψανε σὲ Φραγκοκλησιὰ ἕνα ὠραῖο ἐκκλησιδάκι κοντὰ στὸν Ἰλισσό, πού τὸ εἶχε ἰδεῖ ὁ ἐξοχώτατος καὶ τ' ἄρεσε πάρα πολὺ.

**

Ἕνας λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ξένους μοναχοὺς πού εἶχανε ἐγκατασταθῆ στὰς Ἀθήνας, κι' ἀγαπήθηκε κι' ἐτιμῆθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἦτανε κι' ὁ περίφημος φιλάρχαιος καὶ σπουδαῖος γιατρὸς μαζί πάτερ-Σιμόν.

Αὐτὸς ἀνῆκε στὸ τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν ἢ τῶν ἵπποτῶν τῆς Ρόδου καὶ τῆς Μάλτας, ὅπως ἐλέγοντο ἀλλοιώτικα. Τὸ περιβόητον αὐτὸ τάγμα εἶχεν ἰδρυθῆ στὶς ἀρχές τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα. Καὶ ἰδρυτῆς φέρεται ἕνας φιλόανθρωπος καὶ θεοφοβούμενος γιατρὸς τῆς ἐπο-

ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅτι «ἡ ἀπώλεια τῆς θρησκείας δὲν εἶναι σημεῖον προόδου, ἀλλὰ καταπτώσεως».

Συμπέρασμα: Μὲ ὑπογραφή αἵματος καὶ δακρῶν ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας, «ὁ κοπιῶν καὶ πεφορτισμένος», βεβαιώνει, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κρίσις καὶ ἡ ἀγωνία πού τὴν συνοδεύει, λόγω τῶν διαφορῶν παγκοσμίων πολεμικῶν, πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ ἄλλων ἀναστατώσεων τοῦ αἰῶνος μας, εἶναι συνέπεια ἄλλης κρίσεως, ἠθικῆς, ἢ ὅποια πάλι προῆλθε ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς κατὰπτωσις, τὴν ἀποξένωσι δηλ. ἀπὸ τὸ Θεό.

Μιὰ τριπλῆ σχετικὴ μαρτυρία, πού ἔχει τὴ σημασία τελεσιγραφικῆς προειδοποιήσεως, θὰ παρουσιάσωμε στὸ προσεχές.

Πρωτος. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

χῆς ἐκείνης, πού ὅταν οἱ Σταυροφόροι κατέλαβον τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀνέλαβε τὴν διοίκηση τοῦ Μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Ἰωάννη, πού τὸ εἶχανε καταλάβει κι' αὐτὸ οἱ Σταυροφόροι, καὶ τὸ μετέτρεψε σὲ Νοσοκομεῖο. Σιγὰ σιγὰ λοιπόν, τὸ τάγμα αὐτὸ ἀπόκτησε μεγάλη δύναμη καὶ φήμη κι' ἀπλώθηκε παντοῦ. Στὴν Ἀγγλία μάλιστα ἀσκοῦσε μεγάλην ἐπιβολὴ κι' ἐπιρροή, ἕως ὅτου ὁ Ἐρρίκος Η' κατεδίωξε σκληρὰ τοὺς μοναχοὺς του καὶ κατέφυγαν τότε στὴ Μάλτα.

**

Στὸν πάτερ-Σιμὸν λοιπόν αὐτὸν χρεωστοῦμε, κατὰ τὴν παράδοση, τὴν περίσωση τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτη ἀπὸ τ' ἀρπακτικὰ καὶ αὐτόχρημα ληστρικὰ χέρια τοῦ περιβόητου λόρδου Ἐλγίνου, πού εἶχεν ἀποφασίσει νὰ τὸ μεταφέρει κι' αὐτὸ στὸ Λονδίνο. Ὁ φιλάρχαιος λοιπόν καὶ φιλαθηναῖος πάτερ- Σιμὸν τοῦ ἀντιστάθηκε ἀποφασιστικὰ στὸ σκοπὸ του αὐτό. Κι' ὅταν μὲ τὰ λόγια δὲν μπόρεσε νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀλλάξῃ γνώμη, ξεσήκωσε κι' ἔπεισε τὸν τότε Τοῦρκο φρούραρχο τῆς Ἀκρόπολης, πού σὰν γιατρός τοῦ εἶχε σώσει τὴ ζωὴ του καὶ τὸν τιμοῦσε γι' αὐτὸ πολὺ, ν' ἀντισταθῇ στὸ λόρδο γιὰ τὴ μεταφορὰ του. Κι' ἔτσι περισώθηκε καὶ βρίσκεται ἀκόμη στὴ θέση του τὸ περιλάλητο Φανάρι τοῦ Διογένη, ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ λαὸς μας.

**

Γιὰ τὸν φιλόρχαιο αὐτὸ καὶ σπουδαῖο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γιατρὸ πάτερ-Σιμὸν ἀναφέρονται πολλὰ ἀνέκδοτα. Κι' ἓνα ἀπὸ τὰ ωραιότερα εἶναι αὐτὸ πού διηγεῖται ὁ ἱστοριογράφος τῶν Ἀθηνῶν Δ. Καμπούρογλου στὸν Ἀναδρομάρη του.

Εἶχε βρεθῆ τότε σ' ἓνα περιβόλι τῶν Ἀθηνῶν κάποιο ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, πού τ' ἀγόρασαν ὁ πρόξενος τὸν καιρὸν ἐκεῖνο τῆς Γαλλίας στὰς Ἀθήνας Ζιρῶ. Αὐτὸς ἦτανε μορφωμένος πολὺ καὶ φιλόρχαιος. Εἶχε δὲ παντρευθῆ μὲ μιὰν Ἀθηναίαν ἀρχοντοπούλα ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τῶν Παλαιολόγων. Καὶ τόσο πολὺ ἀγάπησε τὴ χώρα μας, πού ὅταν τὸν μετέθεσαν ἀλλοῦ προτίμησε νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τὴ θέση του, γιὰ νὰ μείνῃ μόνιμα κάτω ἀπὸ τὸν μενεξεδένιον οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας.

**

Ὁ πάτερ-Σιμὸν λοιπόν ἦτανε φίλος καὶ σπιτικὸς πολὺ καὶ γιατρός τῆς οἰκογενείας τοῦ Ζιρῶ. Κι' ὅταν ἀγόρασαν τ' ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, σκέφθηκεν ἡ Ἀθηναία ἀρχόντισσα νὰ τοῦ κάμῃ ἰαποῖαν ἐκπληξη.

Ξάπλωσε λοιπὸν τ' ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς σ' ἓνα ντιβάνι, τὸ σκέ-
πασε καλὰ καλὰ μὲ χράμια, τύλιξε καὶ τὸ κεφάλι τῆς μὲ μαντήλα, κι'
ἔκλεισε καὶ τὰ καφάσια τῶν παραθυριῶν, γιὰ νὰ γίνη σύθαμπο
καὶ νὰ σκοτεινιάζη τὸ δωμάτιο. Κι' ἀφοῦ ἔκαμεν ὅλην αὐτὴν τὴν προ-
ετοιμασίαν, ἔστειλε νὰ φωνάξουν τὸν πάτερ-Σιμόν, γιὰ ν'ἄρθῃ, σὰν
γιατρός, καὶ νὰ κυττάξῃ τὴν ψυχοκόρη του, πού ξαφνικὰ δῆθεν
ἄρρωσθησε.

Πῆγε λοιπὸν πρόθυμα ὁ πάτερ-Σιμόν. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὰ καλω-
σορίσματα καὶ τὰ τραταρίσματα μὲ τὰ περίφημα γλυκὰ τοῦ κου-
ταλιοῦ πού συνήθιζαν τότε, τράβηξε, μὲ τὴ συνοδεία τῆς Ἀθη-
ναίας ἀρχόντισσας στὸ δωμάτιο τῆς ἄρρωστης, καὶ τὴν ρώτησε:

— Τί ἔχεις, κόρη μου; Πές μου, πού πονᾷς;

Ἐκείνη ὅμως δὲν τ' ἀπάντησε καθόλου — Μίλα τῆς λίγο δυνα-
τώτερα, εἶπε τότε στὸν πάτερ-Σιμόν ἡ κυρία Ζιρῶ μὲ συγκρατη-
μένο μειδίαμα — Εἶναι, τοῦ εἶπε, κάπως βαρύκοη...

Ἐπλησίασε λοιπὸν ὁ πάτερ-Σιμόν πρὸς τὸ ντιβάνι καὶ λέει στὴν
ἄρρωστη, μὲ δυνατώτερη φωνή· — Δεῖξέ μου, παιδί μου, τὴ γλώσ-
σά σου... Μὰ καὶ πάλι ἡ ἄρρωστη, οὔτε ἄχναν ἔβγαλε, οὔτε καὶ
μιλιά.

Καὶ τότες, στενοχωρημένος κάπως ὁ πάτερ-Σιμόν γιατί νόμισεν
πὼς ἡ κατάστασή τῆς εἶναι βαρειά, τῆς εἶπε νὰ βγάλῃ τὸ χέρι τῆς
ἀπὸ τὰ χράμια, γιὰ νὰ κυττάξῃ τὸ σφυγμὸ τῆς. Κι' ἐπειδὴ καὶ πάλι
δὲν ἔδωκε κανένα σημεῖο ζωῆς, θέλησε ν' ἀκροασθῇ τὴν καρδιά-
τες — Θάχῃ λιποθυμήσει, ὡς φαίνεται, τοῦ εἶπεν ἡ Ἀθηναία ἀρ-
χοντοπούλα. Ξεσκέπασέ την, γιατρέ μου, κι' ἀκρόασου την.

— Δὲν πειράζει, τῆς ἀπάντησε κοκκινίζοντας ὁ πάτερ-Σιμόν,
τὴν κυττάζω κι' ἔτσι... Κι' ἔσκυψε κι' ἔβαλε τ' αὐτί του πρὸς τὸ μέρος
τῆς καρδιάς τῆς. Μὰ σὲ λίγο ἀνασηκώθηκε συγκινημένος κάπως
γιατί δὲν ἄκουσε παλμό, καὶ λέει στὴν κυρία Ζιρῶ — Φαίνεται πὼς
ἡ καυμένη μᾶς ἄφησε χρόνους... Ὁ Θεὸς νὰ τὴν συγχωρέσῃ, ἀρχόν-
τισσά μου. Καὶ νὰ παρηγορήσῃ καὶ τὰ καυμένα τὰ γονικά τῆς...

Κι' ἐνῶ ὁ πάτερ-Σιμόν ἀποτραβιότανε ἀπὸ τὸ ντιβάνι πρὸς τὴν
ἔξοδο, ἡ κυρία Ζιρῶ πλησιάζει καὶ ἀποτραβώντας τὰ χράμια,
ξεσκέπασε τὸ ἄγαλμα.

Ὁ πάτερ-Σιμόν πειράχθηκε βέβαια γιὰ τὸ κάπως ἀσυνήριστο
αὐτὸ ἀστεῖο πού τοῦκαναν, μὰ πολιτισμένος κι' εὐγενικὸς ὅπως ἦτανε
δὲν ἀπόδειξε τίποτα. Καὶ πλησιάζοντας πρὸς τ' ἄγαλμα τῆς Ἀθη-
νᾶς, τὸ παρατηροῦσε μὲ θαυμασμό κι' ἐξεθείαζε τὴν ἔξοχη τέχνη
του...

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

16. ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

«Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε»
(Ἰωάν. ιβ', 1-18).

«Ἀναβαίνομεν τοὺς εἶπε στὰ Ἱεροσόλυμα». Καὶ οἱ μαθηταὶ βαρύθυμοι καὶ σιωπηλοὶ ἀκολουθοῦν τὸν Διδάσκαλον στὸ δρόμο τῆς θυσίας, τοῦ Σταυροῦ του. Μπαίνουν στὴν πόλι τῆς Βηθανίας, ὅπου οἱ ὠραῖες ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν πίστι καὶ τὴν ἀφοσίωσι τῆς οἰκογενείας τοῦ Λαζάρου στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι φωτεινὸ σημάδι μιᾶς Κοινωνίας, ὅταν στὸ κέντρο της καὶ μιὰ, ἔστω, οἰκογένεια κρατῆ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν ποὺ εἶναι ἀπόρροια τῆς ὀρθῆς πίστεως. Ἡ ποσότης γιὰ τοὺς φιλοσοφημένους ἀνθρώπους δὲν σταθμίζεται ὡς παράγων ἄξιος προσοχῆς ἀλλ' οὔτε καὶ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ καρδιά σὰν σάρκινος ὄγκος μὲ ὑλικὸ βᾶρος εἶναι τὸ ἐλάχιστον τοῦ σώματος. Καὶ ὅμως εἶναι τὸ σπουδαιότατο κέντρον τῆς ζωῆς. Μιὰ λεπτὴ ἀρτηρία διοχετεύει τὸ καθαρὸν αἷμα στὰ ἀκρότατα σημεῖα τοῦ ὀργανισμοῦ. Τὸ ἀλάτι συγκρατεῖ ἀπὸ τὴ σῆψι καὶ τὴν ἀποσύνθεσι. Τὸ φῶς διαλύει τὰ πηχτὰ σκοτάδια. Καὶ μιὰ οἰκογένεια ἀκόμη θεμελιωμένη ἐπάνω στὴν πέτρα τῆς πίστεως μὲ συνέπεια στὴν πρακτικὴ ζωὴ, εἶναι μέσα σὲ μιὰ δλόκληρη κοινότητα κεφάλαιο ποὺ ἀξίζει τῆς εὐνοίας, τῆς ἐπισκέψεως καὶ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. «Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν». Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἰησοῦ στὸ φτωχόσπιτο τοῦ Λαζάρου σημαίνει εὖνοια τοῦ Θεοῦ. Οἱ δεσμοὶ τῆς φιλίας καθαγιάζονται ὅταν τὸ ἀνθρώπινο καθαγιάζεται μὲ τὴν ἀόρατη χάρι. Τότε προάγεται ἡ φιλία, φεύγει ἀπὸ τὴ μέση ἕνας ἀνθρώπινος γυναικεῖος συναισθηματισμὸς καὶ ὑψώνεται στὴν κορυφὴ τοῦ δλόφωτου βουνοῦ ποὺ λέγεται ἀγάπη. Χριστοῦ, αὐτὴ ἡ φυσικὴ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν εἰς τὰ Εὐαγγέλια παραμένῃ ὁ ὅρος «φιλία» καὶ «φιλεῖς» ἢ «φιλεῖς» με σὰν μιὰ ὄνομασία κοινῆς χρήσεως, τὸ βαθύτερον πνεῦμά του δὲν εὐνοεῖ τὴν κοσμικὴν ἀντίληψιν περὶ φιλίας, ἀλλὰ τὴ Χριστιανικὴν, ποὺ κλείνει τὴν πνευματικὴ συγγένεια πνευματικῶν, καλλιεργημένων ἀνθρώπων καὶ προοιωνίζει σταθερότητα, μονιμότητα καὶ ἀτέρμονα διάρκεια τῆς φιλίας.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Λαζάρου ἦταν παρθενικὴ οἰκογένεια ποὺ

τὴν ἀπῆρτιζαν τὰ τρία ἀδελφία: Ἡ Μάρθα, ἡ Μαρία καὶ ὁ Λαζάρου. Ἡ ὑπέροχη καὶ εὐλογημένη ζωὴ, αὐτὰ τὰ διαμάντια τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης ποὺ λάτρευαν τὸν Χριστό, ἦσαν φαινόμενα μέσα στὴν παρατηρούμενη σκληρότητα καὶ παγερότητα τοῦ χαρακτῆρος τῆς συγχρόνου Κοινωνίας. Ἀπ' αὐτὴν τὴν κοινωνία ἀπουσίαζε ἡ τρυφερότης καὶ ἡ γλυκύτης ἀπέναντι τοῦ εὐεργέτου. Αὐτὴ ἡ χτυπητὴ ἐξαίρεσις τῆς οἰκογενείας τοῦ Λαζάρου ἔκανε τὸ σπίτι τῶν ἀδελφῶν νὰ λάμπη μὲ τὴν παρουσία τοῦ Κυρίου. Ἡ φίλια τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Λαζάρου, Μάρθας καὶ Μαρίας ἔκλεινε μέσα της λατρευτικὰ στοιχεῖα καὶ τοῦτο πιστοῦται ἀπὸ τὴν τελευταία, συμβολικὴ, μὲ προφητικὸ νόημα, πράξι τῆς Ἱστορίας. «Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας αὐτοῦ». Οἱ παρθενικὲς ψυχὲς ἀρωματίζουν μὲ τὸ πολυτιμότεον πόδας αὐτοῦ». Οἱ παρθεναὶ πόδια τοῦ Ἰησοῦ. Κι' ἦταν ἡ πράξις αὐτὴ ἐκπλήρωσις ὑπερτάτου καθήκοντος καὶ ἐσχάτη ἱερὰ ἐκδήλωσις πρὸς τὸ Θῦμα τῆς ἀγάπης γιὰ τὸ σωσμὸ τοῦ κόσμου. ἦταν μιὰ προσφορὰ τῆς εὐγνώμονος ψυχῆς πρὸς τὸν Λυτρωτὴ. ἦταν ἓνα γλυκὺ δάκρυ ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν ποὺ τοὺς ἐγέμιζε τὴν καρδιά τους, ποὺ τοὺς ἐφώτιζε τὰ ἐσώτατα βάθη της, ποὺ τῆς ἔδινε τὴν πληρότητα καὶ τὴν οὐράνια χαρὰ μὲ τὴν παρουσία του. Εὐωδιασμένο λιβάνι μὲ τὸ ἄρωμα τῆς ὀλοκάθαρης φύσεως, σὰν ἀπόσταγμα μιᾶς ἀγιασμένης ὕλης ποὺ ταίριαζε στὴν περίπτωσι, ἀπλώνεται σ' ὀλόκληρο τὸ σπίτι, ὅπου ἄλλοτε ἐξεχύνετο ἡ πνευματικὴ εὐωδιά τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ. Γι' αὐτὴ τὴν εὐωδιά δὲν ὑπῆρχεν ἀντίκρουσμα. Τοῦ ὕλικου ὅμως μύρου ἡ εὐωδιά ἦταν κραυγὴ λατρευτικὴ, εὐγνωμοσύνης τοῦ ἀνθρωπίνου πρὸς τὸ θεῖον. Ἦταν τὸ μεγάλο εὐχαριστῶ κάτω ἀπὸ τὸ Σταυρό, πρὸ τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου. ἦταν μιὰ μορφὴ ἱερᾶ ἐξομολογήσεως τοῦ ἀνωμένου πλήθους καὶ ὑποταγῆ πρὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ στὸ προφητικὸ μεγαλεῖο της.

«Καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ». Ἡ Μαρία, ἡ ψυχὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λατρείας τοῦ ἀδιαφθόρου λαοῦ, ποὺ ἐγνώρισε τὸν Ἰησοῦν ὡς Κύριόν του καὶ Θεόν του, ἀποχαιρετᾶ ἐξ ὀνόματος ὅλων γιὰ τελευταία φορὰ τὸν Χριστό. Τὸν ἀποχαιρετᾶ τῶρα ποὺ δὲν μανιάζουν οἱ Ἀρχιερεῖς, δὲν ἀπειλοῦν οἱ Γραμματεῖς, δὲν ἀφρίζουν οἱ Φαρισαῖοι, δὲν οὐρλιάζει ὁ ὄχλος. Ὅταν ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, μέσα σ' ἐλάχιστες ἡμέρες, θὰ βρεθῆ στὴ διάθεσι τῶν ἀνθρώπων τοῦ Νόμου, δὲν θὰ ὑπάρχη ὁ οὐρανὸς τῆς γαλήνης γιὰ προσευχὴ, ἀλλὰ γῆ γιὰ δάκρυα, γιὰ τὴν θὰ κρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνόμους ὁ Κριτής. Ὑπῆρξε γλυκεῖα ἡ προσευχὴ σὲ τόνο μελαγχολίας καὶ ἡ Μαρία τοῦ Λαζάρου, ἐφ' ὅσον τὸ σπίτι της ἔγινε ναὸς τοῦ Θεοῦ, ἐξετέλεσε καθήκοντα ἱερείας ἔναντι τοῦ Θεοανθρώπου, μὲ ἐκκλησίασμα αὐτοὺς τοὺς μαθητάς, τὴν ἀδελφὴ καὶ τὸν ἀνα-

στηθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀδελφό. Πυρακτωμένες καρδιές, θερμὴ καὶ εὐωδιασμένη ἢ ἀτμόσφαιρα· φλόγες κοντινῆς φωτιᾶς, γιὰ νὰ παρεμβληθῇ ἡ τραχεῖα καὶ ἄνοστη φωνὴ τοῦ Ἰσκαριώτη: «Διατὶ τοῦτο τὸ μῦρον οὐκ ἐπράθη ἀντὶ τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;» Δὲν ἐπίστευε στὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰούδας· δὲν ἐνοιῶσε βαθεῖα ὠραίους κυματισμούς καὶ σωστικὰ στροβιλισματά στὴν ψυχὴ του· δὲν ἐρρίγησε στὴ θωπεία τῆς αὔρας τοῦ Παναγίου Πνεύματος· δὲν ἐδοκίμασε τοὺς κραδασμούς τοῦ ἐλέγχου ποὺ ἀναταράσσει τὸν πυθμένα καὶ φέρει στὴν ἐπιφάνεια τῆς ἡθικῆς θαλάσσης τὰ κατακάθια, («τὰς αἰσχύνας»), πρὸς καθαρμόν. Ἐνας θλιβερός ἀριθμὸς κακίας τοῦ κόσμου, μιὰ ὠμὴ ἔκφρασις βαρεῖα ἀρρωστημένης ψυχῆς μὲ βλάβη στομάχου. Μίλησεν ὁ φθόνος καὶ ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ ἀγνωμοσύνη, καὶ ἡ βαναυσότης, καὶ ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ μοχθηρία. Ὑπάρχει μιὰ φυσιολογικὴ κλιμάκωσις τοῦ κακοῦ, σκέψεων καὶ πράξεων. Ἡ συγγνώμη καὶ ὁ ἀποφορτισμὸς τῆς συνειδήσεως εἶναι θέμα προσωπικοῦ, ὑποκειμενικοῦ παραγόντος. Ἡ πόρωσις εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντιστέκεται στὴν καλωσύνη τῆς θείας χάριτος, κλείνει τὴν θύρα τῆς εὐεργεσίας τῆς. Ὁ πεπωρωμένος βρίσκειται αἰχμάλωτος τῶν παθῶν του πλέον, γιὰτι ἐξουσιάζεται ἀπὸ τὸν Σατανᾶν. Τὸ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰούδα ἦταν ὑποκριτικό. Σὰν χτυπημένος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ δαίμονος διεκατείχετο ἀπὸ αἰσθήματα φθόνου καὶ μίσους κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ χαρακτηρισμὸς του ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴν ὡς («κλέπτου») εἶναι ὁ ἀπαλώτερος στιγματισμὸς κατὰ τοῦ ἀγνώμονος μαθητοῦ. Τὸν κρατοῦσεν ἐκεῖ στὸν μαθητικὸν ὄμιλον ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν Σατανᾶν. Τοῦ ἀνετέθη τὸ διακόνημα τοῦ ταμίου, γιὰ ν' ἀποβάλλῃ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας. Συγκατηριθμεῖτο μετὰ τῶν ἀγαπημένων μαθητῶν τοῦ Κυρίου χωρὶς διάκρισι γιὰ ν' ἀπαλυνθῇ ἡ θηριωδία του. Κρατοῦσε πάντα τὴ σιωπὴ τοῦ μεγάλου ἐνόχου ὁ Ἰούδας καὶ ὅσakis μιλοῦσε τὰ λόγια του ἦσαν μιὰ ἀνθοδέσμη ποὺ ἔκρυβε τὸ δολοφονικὸ μαχαίρι. «Εἶπε δὲ τοῦτο, συμπληρώνει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, οὐχ ὅτι ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν». Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀπαντᾷ μὲ τὴν πρᾶξη, ἀλλὰ καὶ μὲ πικρία ὁ Ἰησοῦς γιὰ τὸ κατάντημα τοῦ μαθητοῦ: «Ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετῆρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε». Αὐτὰ τὰ λόγια ἦσαν ἱκανὰ νὰ σκοτώσουν τὸ φοβερὸ φίδι ποὺ φώλιαζε στὴν καρδιὰ τοῦ Ἰούδα· ἦσαν ἀρκετὰ δυνατὰ νὰ προκαλέσουν σεισμικὴ δόνησι στὴν ψυχὴ του, νὰ ἀφυπνίσουν τὴν ναρκαμένη του συνειδήσι καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ λυγίσῃ καὶ νὰ δακρύσῃ μπροστὰ στὴ δευτέρα ἀποκάλυψι. Πολλὲς φορὲς οἱ μεγα-

λείτεροι τῶν ἁμαρτωλῶν πού θά βρεθοῦν κάτω ἀπό τὸ κράτος τοῦ οἰουδήποτε κακοῦ ἀγωνιοῦν, παλαίουν, σακρύζου, χτυποῦν τὰ στήθη τους γιὰ τὴν ἐξησθενημένη βούλησι καὶ τὰς συνεχεῖς πτώσεις στὸ ἴδιο θανάσιμο ἁμάρτημα. Κι' ἔρχονται σὲ τέτοια ψυχολογικὴ στιγμή συγκινητικῆς ταπεινώσεως, ὥστε νὰ ἐπικαλοῦνται τὴν θεῖαν ἀντίληψι. Τοῦ Ἰούδα ὅμως ἡ ψυχὴ, ψυχρὰ καὶ ἀσυγκινητῆ, ἐμφανίζεται τυποποιημένη στὸ καλοῦπι τοῦ κακοῦ, σκληρῆ, μὲ δυνατὰ ἐρωτηματικὰ ἐὰν πραγματικὰ ἠγάπησε ποτὲ τὸν Διδάσκαλον. «Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε». Προφητικὰ ὑπῆρξαν κι' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου. Καλὴ, καὶ σὰν καλὴ, δεκτὴ ὑπῆρξε ἡ πρῶξις τῆς Μαρίας. Κακὴ καὶ πικρὴ καὶ ἀξιοκατάκριτη ἡ ἐκδήλωσις τοῦ Ἰούδα. Ὁ Ἰησοῦς φέρεται ἐκουσίως σὰν ἄμωμο Ἄρνι πρὸς σφαγὴν, χάριν τῆς ψυχῆς πού φτώχευεν ἀπὸ ἀρετᾶς. Οἱ φτωχοὶ δὲν θά λείψουν ποτὲ ἀπὸ μιὰ ἀνθρώπινη κοινωνία καὶ δὲν θά παύσουν νὰ προκαλοῦν τὸν οἶκτο καὶ τὰ ἀνθρωπιστικὰ αἰσθήματα, ἕως ὅτου ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ σηκώσῃ ἀπὸ τὴ μέση τὴν κοινωνικὴν ἀνισότητά με τὸν ἁγιασμό καὶ τὴν ἐνοποίησι τῶν καρδιῶν, με τὴν μετᾶθεσι τῶν διαφερόντων μας ἔξω καὶ μακριὰ ἀπὸ τὸν φίλαυτο ἑαυτοῦ μας.

Ἀλλὰ τοῦ Σατανᾶ ἡ προφυλακὴ σιωπᾶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἤττα καὶ ὑποκρίνεται φιλία. Παραμονεύει ὅμως, με τὴν ἀνοχὴ τοῦ Ἰησοῦ, σὰν ὄχιὰ δίπλα στὴ φωλῆα τῆς περιστερεᾶς. Καὶ ὁ ἀφρὸς τῆς λύσσης, πρὶν ξεσπάσῃ, σὰν ὕγρὸ δηλητηριάζει τὸ αἷμα τῶν Ἀρχιερέων. Ἡ ἀλήθεια τοὺς ξεσκέπασε τὰ σκοτεινὰ βάθη καὶ τοὺς ἐμείωσε τὸ κῦρος. Ἰδοὺ γιατί φονικά τὴν μισοῦν. «Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν». Αἰτία; «Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν». Ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ τὴν πορεία του, καὶ τὸ σχέδιο τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ ἐφαρμόζεται κι' ὅταν ἔχουν ἐτοιμασθῆ τὰ ὄπλα τῆς δολοφονίας τοῦ ἀνενόχου. Τὸ κακὸ λυγίζει καὶ συντρίβεται ἀμέσως με τὴ στιγμή τῆς πλήρους δράσεώς του σὲ καταστροφικὰ ἐπιδιώξεις καὶ ἡ Ἀρετὴ νικᾷ καὶ θριαμβεύει ὅταν βαφτίζεται στὸ ἴδιο της τὸ αἷμα. Τότε προβάλλει πρὸς γοητευτικὴν, ὅταν ἀναδύεται ἀπὸ τὸν προσωρινὸ της τάφο πού τῆς ἀνοίγουν νὰ τὴν θάψουν οἱ κακοί....

Ὁ Ἰησοῦς ὀδεύει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, πρὸς τὴν πόλι τοῦ Σταυροῦ του. Ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ σκέπτεται ὁ κακοποιὸς ἐγκέφαλος. Ἐκεῖ ἡ καρδιά πού ἐφιλοξενοῦσε τὰ θηρία τῶν παθῶν. Ἐκεῖ ἡ δευτέρα ἐγκληματικὴ ἀπόπειρα τοῦ Σατανᾶ κατὰ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς αἰωνίας χαρᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ ἐκεῖ θά γίνῃ ἡ ἀναμέτρησις τῶν συντεταγμένων δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ τοῦ

φωτός. Είναι πολυκέφαλο τὸ κακὸ καὶ πολυσύνθετο. Τὸ κακὸ φέρει μέσα του τὴ φθορὰ καὶ πεθαίνει ὅταν προσπαθῆ νὰ σβύσῃ τὸ φῶς. Κι' ὅταν ἡ συννεφιά σκεπάζῃ τὸ φῶς καὶ μειώνη τὴ λαμπρότητά του, καὶ τότε τὸ χαμόγελό του διαπερᾷ τὸ πύκνωμά της, κι' ἐκεῖνη ἀκόμη χρυσίζει γιὰ νὰ διαλυθῆ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴ φθορότητά της. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἄοπλος, χωρὶς στέμμα καὶ βασιλικὴν ἀλουργίδα, χωρὶς «τέθριππα» δηλαδὴ ἀμάξια ποὺ τὰ σύρουν τέσσερα ἐκλεκτὰ ἄλογα, καὶ χωρὶς σωματοφυλακὴ σὰν ζώνη ἀσφαλείας, ἀναβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ τὴ συνοδεία τῶν πτωχῶν καὶ ἀσήμεων Γαλιλαίων, μετὰ τὸ ὄραμα τοῦ Σταυροῦ, μετὰ τὴ γλυκυτάτη χαρὰ ἐνὸς Θεοῦ ποὺ εὐπλαχνίζεται, ποὺ ἀγαπᾷ καὶ συγχωρεῖ, μετὰ τὴν ὑπερτάτη θυσία τοῦ Ἁγίου γιὰ νὰ δώσῃ τὸ λυτρωμὸ καὶ νὰ λύσῃ τὸ δράμα μιᾶς ψυχῆς ποὺ ἀγωνιᾷ, ποὺ ἀπὶ αἰῶνας ἐσταυρωνόταν ἀπὸ τὰ ἴδια της τὰ πάθη κι' ἔφερνε τὴ σφραγίδα τῆς ἀτιμώσεώς της κάτω ἀπ' αὐτά. Ἀναβαίνει στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καθισμένος ἐπάνω στὴ ράχη τοῦ ὄναριου. Δυνατὸς ὁ συμβολισμὸς. Θὰ ὑποταχθῆ τὸ κτηνώδες. Ἡ δόξα δὲν πλεάζεται μετὰ τεχνητὰ μέσα. Ἐκδηλώνεται μετὰ τὸν ἰδρώτα τῆς ἀγωνίας, γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Ἡ δόξα τοῦ κόσμου εἶναι ψεύτικη, καὶ ἀπατᾷ μετὰ τὴν ψεύτικη γυαλάδα της. Τὸ χαμόγελο τῆς ἐξουσίας εἶναι ὑποκριτικὸ καὶ βλακῶδες. Ἡ ἄνεσις εἶναι φαινομενικὴ. Εἶναι πολὺ στενὰ τὰ βασιλικὰ πέδιλα, ὅταν τὰ δανεῖζσαι ἀπὸ τὸν ὄχλο ἢ σοῦ προσφέρῃ ὁ ὄχλος. Πόση ἰδιοτέλεια, πόση πονηρία δὲν κρύπτουν τὰ δῶρα. Ἀλλὰ στὴν προκειμένη περίπτωσι ὑπάρχει ἀγνοία, πόθος λυτρωμοῦ ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸ ζυγὸ καὶ ὁ ὄχλος, ὅπως αὐθόρμητα, ξεσπᾷ εἰς ἰαχὰς μετὰ τὴν ἐμφάνισι τοῦ Κυρίου: «Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Αὐτὴ ἡ ἠφαιστειώδης ἔκρηξις ἐνὸς ἐμφιαλωμένου δυναμισμοῦ ἀποκαλύπτει πῶς ἡ ψυχικὴ ἐνότης καὶ ταυτότης τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ λαοῦ ἤμποροῦν νὰ θεμελιώσουν τὸν θρόνον τῆς οἰασθήποτε ἐξουσίας γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακόν. Ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς παραπλανημένος ἀπὸ τοὺς Ἀρχοντάς του καὶ ψημένους στὸ φλογερὸ πόθο μιᾶς ἐλευθέρης ζωῆς, χωρὶς τὸ ζυγὸ τῆς δουλείας, περίμενε τὴν ἐπιγειο βασιλεία νὰ ἐγκαθιδρυθῆ μετὰ στερρότητα στὴ γῆ μετὰ κέντρο τὰ Ἱεροσόλυμα. Γ' αὐτὸ καὶ ἀπεδείχθη, ἰδίως μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν τόσο ὑλόφρων. Καὶ οἱ στενοὶ ἀκόμη μαθηταὶ τοῦ Κυρίου δὲν ξέφυγαν ἀπὸ τὸ ἀγκίστρι τῆς πλάνης. Στὴν πλάνη αὐτὴ ὀφείλεται καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ σχεδὸν ὑποδοχὴ τοῦ Χριστοῦ μετὰ βατῶν καὶ κλάδων ποὺ ἦσαν τῆς νίκης σύμβολα. Καὶ τὰ «Ὡσαννά» ἐκεῖνα ποὺ ἔδονοῦσαν τὸν ἀέρα τῶν Ἱεροσολύμων κι' ἔκαναν νὰ τρίζουν οἱ ὑαλοπίνακες τῶν παραθύρων δὲν ἦσαν παρὰ μιὰ μυριόστομη ἐπανάληψις τοῦ 117ου ψαλμοῦ τοῦ Δαυὶδ: «Ὡσαννά, εὐλογημένος

ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Ὁ ὄχλος πλανᾶται, ὅταν καθοδηγῆται κακῶς. Καὶ μπροστά σέ μιὰ διαφορετικὴ ἀπ' ὅ,τι πιστεύει πραγματικότητα, μεταστρέφεται εὐκόλα. Ἀπὸ ἔνθερος φίλος, γίνεται θανάσιμος ἐχθρός. Ἀπὸ σύμμαχος, γίνεται προδότης. Ἀπὸ ἔνθερος ὑποστηρικτῆς τῶν ἰδεῶν σου, γίνεται ἀρνητῆς καὶ ἄπιστος. Ἀπὸ φύλακας καὶ συντηρητῆς μνημείων καὶ παραδόσεων, γίνεται καταλυτῆς τῶν πάντων. Εἶναι γνωστὴ ἡ ψυχολογία τῶν ὄχλων ποὺ τὴν ἐκμεταλλεύονται οἱ δημεγέρται. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς, καρδιογνώστης Κύριος, μπροστά στοῦ γενικὸ παραλήρημα τοῦ ὄχλου, μένει ψυχικὰ ἀκύμαντος, ἀδιερέθιστος, μὲ μιὰ ἤρεμη ἀποφασιστικότητα νὰ χτυπήσῃ τὸ κακὸ στὴ ρίζα του. Ἔτσι εἰσέρχεται στὴν πόλι τῶν Ἱεροσολύμων...

Ἐκεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα θὰ ἐξαντλήσῃ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ὅλα τὰ μέσα τῆς πειθοῦς γιὰ ν' ἀλλάξῃ πρῶτα τὰ μυαλὰ τῶν Ἀρχόντων, τοῦ λαοῦ, καὶ ἐν συνεχείᾳ ν' ἀνατρέψῃ τὸ διεφθαρμένο καθεστῶς. Ἡ ἀλήθεια θὰ μιλήσῃ ἀπ' τὴν ἐστία τῆς μὲ ἀνθρώπινα χεῖλη τοῦ Θεανθρώπου σὲ τόνο σωτηριώδους, καὶ πάλιν, ἐλέγχου. Θὰ διδαχθοῦν, Ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πὼς ἡ ἀγάπη κρύβει μέσα στὴ γλυκυτάτη καὶ ἄφραστη καλωσύνη, τὸ ἥρωϊκὸ στοιχεῖον τῆς παρρησίας, καὶ ἡ ἀλήθεια, ἄφοβη, ἀγέρωχη καὶ ὠραία, θ' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τὸ ψεῦδος. Ἡ ὑποκρισία εἶναι τεχνητὴ κάλυψις ἀδυναμιῶν, ἀλλὰ δὲν συμφέρεي γιατί ἀπατᾶ. Καὶ ἡ ἀπάτη δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελέσῃ σύστημα ἠθικῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀνθρώπων ποὺ καλοῦνται νὰ ζήσουν τὴν ξαστεριά τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ ἀπάτη, σὰν ἓνα εἶδος στρατηγικῆς τακτικῆς, σὰν μιὰ μέθοδος ἐπικρατήσεως, ὑπῆρξε φιλοσοφία τοῦ Σατανᾶ, μιὰ διδασκαλία σκοτεινῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ ἀηδέστερο μέσον διεξαγωγῆς πολέμου ἐπικρατήσεως τοῦ ψεύδους. Συστήματα ἀντίθετα, ἀντικοινωνικὰ καὶ ἀντιανθρώπινα εἶναι ἀπαράδεκτα γιὰ τὴν ψυχικὴ ὑγεία, γιὰ τὴν εὐρυθμὴ ζωὴ, γιὰ τὴ δημιουργία προϋποθέσεων γιὰ νὰ μπῆ κανεὶς στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, τὴν καθαρῶς πνευματικὴν, ὅπου δὲν ἔχει θέσιν ὁ ὕλοζωϊσμός. Οἱ Ἑβραῖοι, ὅπως καὶ οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι, ὠραματίζοντο ἐθνικὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴ θεμελίωσι τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐθνικὴν ἀσυδοσία. Δὲν πέταξαν ψηλότερα ἀπὸ τὰ αἰσθησιακά. Ὁ ἐθνικισμὸς τῶν Ἑβραίων δὲν ἐπεδίωκε σπάσιμον τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας μὲ τὸν ἀπώτερον εὐγενῆ σκοπὸ τῆς καλλιιεργείας τοῦ πνεύματος κάτω ἀπὸ τὸν νόμον τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας ποὺ ἔδινεν ὁ Χριστός. Ἦταν ἐθνικισμὸς καλοπεράσεως, ἀτομικῶν ὑλικῶν συμφερόντων, ἱκανοποιήσεως ἐνὸς ἐγωϊσμοῦ καὶ δὲν εἶχε στὸ πρόγραμμά του ξερρίζωμα τῶν ἀτομικῶν καὶ ἐθνικῶν ἐλαττωμάτων. Ὁ ἐθνικιστῆς ποὺ ἀγαπᾶ τὴν Πατρίδα του πρέπει νὰ ξεκινήσῃ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπὸ τὴν ἀγάπην

του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἠθικὰς ἀξίας, νὰ γίνῃ ὄργανο σ' ὅλη του τῆ ζωῆ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι οἰκοδόμος ἠθικοῦ πολιτισμοῦ στὸν τόπο του καὶ ὄχι καιροσκόπος γιὰ τὸ ἴδιό του λογαριασμό. Οἱ Ἑβραῖοι θὰ μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν καὶ τὸ ὀδυνηρότατο μαστίγιον τοῦ Χριστοῦ, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ἐθεράπευε τὸ προσωπικό-νοσηρὸ ἐγώϊσμὸ καὶ νὰ εὐλογοῦσε τὴ χειρῶν ζωὴ τους. Οἱ ὕλισται δὲν προσβάλλονται ὅταν τοὺς χαρακτηρίζῃ μετὰ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα ποὺ τοὺς ταιριάζουν. Θορυβοῦνται ὅταν ἡ ἀλήθεια ξεκαμπίζῃ τὶς ἀνοησίες των, τοὺς σχίζῃ τὸν χιτῶνα τῆς ὑποκρισίας καὶ τοὺς ἀπογυμνῶν ἀπὸ τὴν ἐξουσιαστικὴν τους δύναμι. Μποροῦν νὰ ἐγκληματήσουν ὅταν νοιώθουν πὼς κινδυνεύουν νὰ στερηθοῦν ὄχι τῆς καλῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ τῶν μέσων τῆς καλοπεράσεως. Δῶσέ τους ὕλη καὶ φτυσέ τους. Εἶναι οἱ αἰώνιοι σκλάβοι τῆς γῆς ποὺ ζητοῦν ἐθνικὴ ἐλευθερία γιὰ νὰ μείνουν στὴ σκλαβιά τῶν παθῶν τους καὶ ὄχι νὰ δουλέψουν ἐπάνω στὸν κίβδηλο χαρακτήρὰ τους γιὰ νὰ δοξάσουν τὴν πατρίδα τους. Δεινὴ παρεξήγησις τοῦ ἔρχομοῦ τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴν κάστα τῆς θρησκευτικῆς ἡγεσίας τοῦ λαοῦ ἐκείνου. Ἦταν ἀρὰ γε ἐσκεμμένη, σκόπιμη ἢ διαστρέβλωσις τῶν προφητειῶν ποὺ ἀνεφέροντο στὴ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ; Ἐπρόκειτο περὶ ἀγνοίας τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὁμαδικῆς σατανοπληξίας, ἀξίας οἴκτου καὶ ἐλέους; Ὅ,τι-δήποτε κι' ἂν συμβαίῃ στὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων ποὺ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐπρόκειτο νὰ γίνουν οἱ νεκροθάφτες τοῦ Ἰσραὴλ καὶ νὰ πέσουν στὸ αἰώνιο ἀνάθεμα, οἱ λίγες ἡμέρες ποὺ θ' ἀκολουθήσουν θὰ ξεκαθαρίσουν ἀπόλυτα τὸ θέμα μετὰ τὸν τρόπο ποὺ ξεύρει νὰ χρησιμοποιοῖ ἢ Ἀλήθεια καὶ ἢ Ἀγάπη. Γιατὶ θὰ ἐκμαιεῖθῃ ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος τῶν ὑπευθύνων, θὰ καθηλωθοῦν γιὰ πάντα στὸ σταυρὸ τῆς Ἱστορίας οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς καὶ Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ γιὰ νὰ διδάσκωνται οἱ γενεές μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων τί εἶδους σκώληκες εἶναι οἱ γίγαντες τοῦ ψεύδους καὶ τῆς διεφθαρμένης ἡγεσίας καὶ πὼς πρέπει ν' ἀτενίζουν τὸν Χριστὸ ὅσοι πιστά, εἰλικρινὰ καὶ γνήσια θέλησαν νὰ ταχθοῦν πειθαρχημένοι στρατιῶται κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τοῦ Σταυροῦ του. Ἐμεῖς ὅλοι ἄς τὸν συντροφεύσωμε τίς ἡμέρας αὐτὲς, στὴν ἐγκατάλειψί του καὶ στὴν ἀγωνία του καὶ ἄς βαδίσωμε μετὰ τὸ Νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Γολγοθᾶ.

Αρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

4. Ἡ Βασιλικὴ εἴσοδος τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὴν ἐπομένη ἀπ' τὸ Σάββατο (σημερινὴ Κυριακὴ) πρωτῶν ἀνεχώρησε ἀπ' τὴ Βηθανία ὁ Ἰησοῦς πεζῶν, μαζί με τοὺς μαθητάς Του. Ἀκολούθησε τὸν κύριον δρόμον, ποὺ ὀδηγεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα περνώντας γύρω ἀπ' τὴ νότια κορυφὴ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν.

Ὅταν ἐπλησίασε στὶς παρυφές τῆς Βηθσφαγῆς — μικρὸ χωριό, τὸ ὁποῖον βρισκόταν κοντὰ στὸ ὄρος, πρὸς τὰ νότια τῆς Βηθανίας — ἀπέστειλε δυὸ μαθητάς Του στὴν ἀπέναντι κώμη — τὴν ὁποία μᾶς ἐδειξε ὁ ἀληθινὸς πατήρ Θεοδόσιος — μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ τοῦ φέρουν ἓνα πουλάρι (πῶλον), ποὺ θὰ εὑρισκαν δεμμένο, κ' ἐπάνω στὸ ὁποῖον δὲν εἶχε καθίσει ποτὲ κανεὶς ἄνθρωπος. Ἄν σὰς πῆ κανεὶς γιατί τὸ λύετε, πές τε του πὼς ὁ Κύριος τὸ χρειάζεται καὶ ἀμέσως θὰ τὸ ἐπιστρέψῃ. Ἔτσι κι ἔγινε.

Σὲ λίγο ἔστρωσαν οἱ μαθηταὶ ἐπάνω σ' αὐτὸ τὰ ἐξωτερικὰ τοὺς ἐνδύματα, ὁ Ἰησοῦς ἐκάθισε κ' ἐξεκίνησε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀφοῦ ὅπως διόλου φυσικὰ, ἀπέριττα, ἐσηματίσθηκε μιὰ μεγαλειώδης πομπή.

Μπροστὰ ἐβάδιζε ὁ αἰώνιος Βασιλεὺς Κύριος. Τὸν ἀκολουθοῦσαν οἱ μαθηταὶ Του κι' ἄλλοι πολλοὶ ἀπ' τὴ Βηθανία. Τὴ στιγμή αὐτὴ ποὺ τόσο ἀπλᾶ, εἰρηνικὰ, κατανυκτικὰ προχωροῦσε πρὸς τὸ κέντρο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ὁ Ἰησοῦς, ἐξεπληρώνετο ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία: «Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· κήρυσσε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, δίκαιος καὶ σώζων αὐτὸς, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκῶς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον» (κεφ. θ', 9).

Ἡ εἶδησις πὼς ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται στὰ Ἱεροσόλυμα δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ γνωστὴ ἐκεῖ. Αὐθόρμητα ἔτρεξε πλῆθος πολὺ ἀπ' τοὺς προσκυνητάς κι' ἀπ' τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους, ποὺ εἶχαν ἀκούσει γιὰ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, γιὰ νὰ τὸν προῦπαντήσῃ, κρατώντας «τὰ βᾶϊα τῶν φοινίκων», ποὺ ἔκοψαν ἀπ' τὴν κοιλιάδα τῶν Κέδρων, ὅπου σώζονται ἀκόμη ἀρκετοὶ φοίνικες. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔρριχναν στὸ δρόμον, ἀπ' τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ, κλαδιὰ ἀπ' τ' ἀνθισμένα δένδρα. Ἄλλοι ἔστρωσαν τὰ ἴδια τὰ ροῦχα τους.

Ὅταν ἐπλησίαζε ἡ θαυμάσια πομπὴ τὸ μέρος ποὺ τελειώνει ὁ κατηφορικὸς δρόμος τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, οἱ μαθηταὶ μαζί

μέ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὅλοι «οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες» ἄρχισαν ν' ἀνυμνοῦν καὶ νὰ δοξολογοῦν τὸν Ἐρχόμενο Μεσσία με ἀσυγκράτητο ἐνθουσιασμό καὶ μ' ἐπινίκιες ἰαχές· «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις» (Ματθ. κα', 9). Δηλαδή δόξα στὸν ἀπόγονο τοῦ Δαβίδ. Δοξασμένος ἄς εἶναι ὁ ἐρχόμενος Βασιλέας ποῦ εἶναι σταλμένος ἀπ' τὸ Κύριο. Μὲ τὴ δική Σου παρέμβασι γίνεται εἰρήνη καὶ συμφιλίωσις στὸν οὐρανὸ μεταξύ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀνοπέμπεται ἐκεῖ «ἐν ὑψίστοις» δόξα στὸν Θεὸν ἀπ' τοὺς ἀγγέλους (πρβλ. Λουκ. ιθ', 38).

Ἄνάμεσα στὸ πλῆθος βρέθηκαν καὶ μερικοὶ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι κατασκόπευαν καὶ τὸν ἐπλησίασαν ἀγανακτισμένοι γιὰ νὰ τοῦ ποῦν: Νὰ τοὺς ἐπιπλήξῃς αὐτοὺς γι' αὐτὰ ποῦ λένε. Βλασφημοῦν! Οἱ ἐπευφημίες αὐτὲς ἀρμόζουν μόνο στὸ Μεσσία.

Ἀτάραχος Ἐκεῖνος τοὺς κῦτταξε καὶ τοὺς εἶπε: Σᾶς διαβεβαιώνω, ἂν αὐτοὶ σιωπήσουν, τότε θὰ φωνάζουν οἱ πέτρες!

Κάποια στιγμή σὰν ἔφθασαν στὴν καμπὴ τοῦ δρόμου φάνηκε ἡ μεγαλόπρεπη Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἰησοῦς ἔκλαυσε! Ἐκλαυσε μόλις τὴν ἀντίκρυσε, γιὰτὶ προεῖδε τὴν μελλοντικὴ της καταστροφή. Ἐὰν ἐγνώριζες καὶ σὺ — εἶπε σταματῶντας — ἔστω καὶ τὴν τελευταία αὐτὴ στιγμή, ποῦ ἀποτελεῖ τὴν τελευταία ἀπ' τὸν Θεὸν γιὰ σὲ προθεσμία, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ σὲ κάμουν νὰ εἰρηνεύσῃς με τὸν Θεὸν καὶ ν' ἀποφύγῃς τὶς τρομερὲς συνέπειες τῆς ὀργῆς Του, δὲν θὰ χανόσουν! Τώρα ὅμως εἶναι κρυμμένα αὐτὰ ὅλα ἀπ' τὰ τυφλωμένα μάτια σου· γιατί θὰ ἔλθουν δλεθριες μέρες ἐναντίον σου, ὅποτε οἱ ἔχθροί σου Ρωμαῖοι θὰ σὲ περισφιγῆξουν με τείχος καὶ θὰ σὲ περικυκλώσουν καὶ θὰ σὲ στενοχωρήσουν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη με στενὴ πολιορκία καὶ θὰ κατεδαφίσουν τὰ τείχη, τὶς οἰκοδομές, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιά σου θὰ ρίψουν στὸ ἔδαφος σφαγμένα καὶ δὲν θ' ἀφήσουν μέσα στὴν πόλι λίθο ἐπάνω σὲ λίθο. Καὶ θὰ τὰ πάθῃς ὅλα αὐτά, γιὰτὶ δὲν ἐγνώρισες τὸν καιρὸ, ποῦ ὁ Θεὸς σ' ἐπισκέφθηκε γιὰ νὰ σὲ σώσῃ. Τὰ λόγια αὐτὰ ἐκπληρώθηκαν τὸ ἔτος 70 μ.Χ.

Στὸ μεταξύ ἐξακολουθοῦσαν οἱ οὐρανομήκεις ζητωκραυγές, ποῦ ἰδιαίτερα ἐπλήθυναν μόλις ἡ πομπὴ κατέβηκε στὴν κοιλάδα τῶν Κέδρων, ὅπου χιλιάδες προσκυνηταὶ περίμεναν καὶ συνενώθηκαν με τὴν ἱερὴ πομπή, ἡ ὁποία ἐπλησίασε σὲ λίγο στὴν πόλι. Ἡ εἴσοδος σ' αὐτὴν ἔγινε ἀπ' τὴ λεγομένη χρυσῆ Πύλη, τὴν ἀρχαιότερη τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, ποῦ εἶναι σήμερα κτισμένη ἄγνωστον ἀπὸ πότε. Ἀναφέρεται ὅμως πῶς ἀπ' τὴν πύλη αὐτὴ πέρασε ὁ αὐτοκράτορας Ἡράκλειος μεταφέροντας θριαμβευτικὰ τὸν Τίμιο Σταυρὸ — ἓνα τιμαλφέστατο καὶ ἱερώτατο Κειμήλιο

ἀμυθῆτου ἀξίας καὶ ἀπὸ τὸ τίμιον Ἔθλον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ χρυσὸ καὶ σπανίας τέχνης περιβάλλυμμα μὲ πολυτιμότερες πέτρες, πού τὸ εἶδαμε καὶ τὸ προσκυνήσαμε στὸ Σκευοφυλάκιο τοῦ πανιέρου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Τὸν Σταυρὸν αὐτὸν εἶχαν λαφυραγωγῆσει οἱ Πέρσες καὶ τὸν ἔφερε τώρα στὴν θέσιν τοῦ Ὁ Ἡράκλειος, ὕστερα ἀπ' τὴ νίκη του. Παράδοσις τοπικὴ ἀναφέρει ἐπίσης πὼς ἀπ' αὐτὴ τὴ χρυσῆ Πύλῃ θὰ εἰσέλθῃ πάλι ὁ Κύριος κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία Του.

«Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος;» Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως σηκώθηκαν ἐπὶ ποδός. Ὅλοι ἐρωτοῦσαν κατάπληκτοι: Ποιὸς εἶναι Αὐτὸς πού ἐρχεται τόσο θριαμβευτικὰ στὰ Ἱεροσόλυμα; Καὶ τὰ ἐνθουσιασμένα πλήθη πού ἀκολουθοῦσαν ἔλεγαν: Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ Προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας. Αὐτὸς εἶναι — συνεπλήρωναν ἄλλοι — πού ἐφώνηξε μέσα ἀπ' τὸν τάφο τὸ Λάζαρο καὶ τὸν ἀνέστησε ἐκ νεκρῶν!

Ἡ πομπὴ ἔφθασε στὸ ὄρος Μορία, ἐπάνω στὸ ὄποιον εἶναι κτισμένος ὁ Ναός. Δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ προχωρήσουν περισσότερο. Καὶ διαλύθηκε ἡ πομπὴ μόλις ὁ Ἰησοῦς μὲ τοὺς μαθητάς Του εἰσῆλθε στὸ περίλαμπρο Ναό.

5. Εἰς τὸν Ναόν.

Ὁ Κύριος κατὰ τὴν εἴσοδο αὐτὴ στὸ Ναό — ὅπως καὶ τὸ πρῶτον Πάσχα — ἐδοκίμασε πικρία καὶ ἱερὴ ἀγανάκτησι γιατί εἶδε νὰ συνεχίζεται ἡ βεβήλωσις ἀπ' τοὺς πωλητάς ζώων — περιστεριῶν καὶ τοὺς χρηματιστάς. Γι' αὐτὸ τοὺς ἔδιωξε πάλι κακὴν κακῶς μὲ τὴ δῆλωσι: Εἶναι γραμμένο στὴν Ἀγία Γραφή· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς θὰ ὀνομασθῆ· σεῖς ὅμως τὸν ἐκάματε σπήλαιον ληστῶν. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ Μάρκος πὼς δὲν ἄφινε κανένα νὰ μεταφέρῃ διὰ μέσου τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τίποτε ἀπ' τὰ οἰκιακὰ σκεύη (Ματθ. ια', 12-13. Μάρκ. ια', 15-17).

Ἐκεῖ στὸ Ναὸ Τὸν ἐπλησίασαν ἱκετευτικὰ διάφοροι κουτσοὶ καὶ τυφλοὶ, τοὺς ὁποίους ἐθεράπευσε. Συνέχισε ἔπειτα τὴ διδασκαλίαν του, ἡ ὁποία διεκόπτετο πού καὶ πού ἀπ' τίς φωνές τῶν παιδιῶν, πού ἐνθουσιασμένα ἀκόμη ἀπ' τὴ θριαμβευτικὴ ὑποδοχὴ Του, ἐφώνηζαν καὶ μέσα στὸ Ἱερὸ αὐτὴ τὴν ὥραν «Ὡσαννά τῷ υἱῷ Δαυὶδ» (Ματθ. κα', 15). Ἀλλ' αὐτὸ ἐξώργισε πρὸς πολὺ τοὺς ὀργισμένους ἀρχιερεῖς — Φαρισαίους, γραμματεῖς, πού αἰσθάνθησαν αὐτὴ τὴν ἡμέραν νάχη παραλύσει κυριολεκτικὰ ἢ ἐξουσία τους, ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσαν οὔτε ἐτόλμησαν νὰ ἐμποδίσουν ὅ,τι γιὰ πρῶτη φορά, ἀνεπάντεχα, ἔγινε πρὶν ἀπὸ λίγες ὥρας καὶ

γι' αὐτὸ μὲ τὸ φαρμάκι στὰ χεῖλη ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους «θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; Ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν» (Ἰωάν. ιβ', 19). Τώρα δὲν βαστοῦν ἄλλο καὶ Τοῦ λένε μὲ θράσος: Ἄκουεῖς τί λένε αὐτοί; Βέβαια, ἀκούω, τοὺς ἀπαντᾷ. Δὲν διαβάσατε ποτὲ πὼς ἀπὸ στόμα νηπίων καὶ βρεφῶν, πού θηλάζουν ἀκόμη κατεσκευάσες, Θεέ, τέλειον ὕμνον; Γιατί ἀγανακτεῖτε πού ἀπλῶς ἀνέχομαι, κάτι προφητευμένο;

Μὲ τὴν ἀπάντησι αὐτὴ πῆρα ἰδίῳ δρόμῳ κι' ἐφυγαν καταντροπιασμένοι. Μέσα τους ἐκόχλαζε ἄγριο μῦθος. Ἦθελαν νὰ εὑρουν τρόπο νὰ Τὸν θανατώσουν ἀμέσως. Ἄλλ' «ἐφοβοῦντο αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ» (Μάρκ. ια', 18).

Αὐτὴ τὴν ἡμέρα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρουσιάσθηκαν μερικοὶ Ἕλληνες — προσήλυτοι, ἴσως ἀπ' τὰ μέρη τῆς Δεκαπόλειως, πού εἶχαν ἔλθει στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴν ἑορτὴ — καὶ ἐζήτησαν ἀπ' τὸ Φίλιππο νὰ τοὺς βοηθήσῃ γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Φίλιππος τὸ εἶπε στὸν Ἀνδρέα καὶ μαζὶ τὸ εἶπαν στὸν Κύριο. Ἐκεῖνος τότε εἶπε: «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. ιβ', 23), πού σημαίνει πὼς ἔφθασε ἡ ὥρα γιὰ νὰ δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ θὰ θυσιαζόταν σὲ λίγο ἀπ' τοὺς ἀχαρίστους Ἰουδαίους καὶ τὰ Ἔθνη θὰ ἀνεγνώριζαν Τὸν Μεσσίαν σὰν Λυτρωτὴ, ἰδιαιτέρα δὲ ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ προσέφερε τὴ γλῶσσά του γιὰ νὰ διαδοθῇ, θ' ἀποδεχόταν τὴ θεία Χάρι τῆς νέας θρησκείας μὲ ξεχωριστὴ εὐγνωμοσύνη, ἢ φιλοσοφία του θὰ γινόταν θεραπαινίδα της, οἱ Ἕλληνες Μάρτυρες, Πατέρες, Διδάσκαλοι, Ἄγιοι, πιστοὶ καὶ ἀκατάβλητοι θεματοφύλακες της.

Ὁ Ἰησοῦς ὠμίλησε παραβολικὰ στὴ συνέχεια τοῦ λόγου Του γιὰ τὸν ἐπικείμενο μαρτυρικό Του θάνατο, τὴν ἀνάστασί Του καὶ τὴν μελλοντικὴ ἀπολυτρωτικὴ καρποφορία ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Ἄλλ' ὅπως ἂν ἦτο ἡ ἀγωνία καὶ ἡ φρίκη τοῦ σκληροῦ θανάτου ἄρχισε — κατὰ τὸ ἀνθρώπινο — ἄρχισε νὰ Τὸν συνταράττη. Γι' αὐτὸ διερωτήθηκε: Νὰ πῶ νὰ μὲ σώσῃ ὁ οὐράνιος Πατέρας ἀπ' τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς υπερτάτης θυσίας καὶ δοκιμασίας; Μὰ γι' αὐτὸ ἦλθα καὶ μὲ αὐταπάρνησι πολλὴ ἔφθασα στὴν κρίσιμη αὐτὴ ὥρα. Ὁχι. Ὁ, τιδὴποτε κι' ἂν πάθω, θὰ πῶ: «Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα». Ἀκούσθηκε τότε φωνὴ ἀπ' τὸν οὐρανό. «Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω», πού σημαίνει πὼς τὸ ἐδόξασα μὲ τὰ θαύματά σου καὶ θὰ τὸ δοξάσω καὶ μὲ τὴ σταυρικὴ θυσία σου καὶ τὴν ἀνάστασί σου.

Ἡ φωνὴ ἔγινε ἀκουστὴ καὶ ἀπ' τὸ πλῆθος. Ἄλλοι ἔλεγαν πὼς ἦταν βροντὴ. Ἄλλοι ὅτι ὠμίλησε κάποιος ἄγγελος. Ὁ Ἰησοῦς συνέχισε τὴ διδασκαλίαν Του λέγοντας πὼς ἡ φωνὴ ἀκού-

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Υπό ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Οἱ κατηγορίες δὲν κλονίζουνε ποτὲ αὐτὸν
ποῦ πραγματικὰ ἀγαπᾷ κάποιον.

Δὲν δέχεται εὐκολα τὶς κατηγορίες ἑνὸς κατήγο-
ρου, αὐτὸς ποῦ πραγματικὰ ἀγαπᾷ πολὺ κάποιον.
Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ κατηγοροῦσανε στὸν πατέρα
τους τὸν Ἰακώβ τὸν Ἰωσήφ. Κι' ὅπως μᾶς τὸ παρα-
σταίνει ἡ Γραφή, κάθε ἄλλο παρά μικρὴ ἦτανε ἡ κα-
τηγόρια τους· «Κατήνεγκαν δὲ Ἰωσήφ ψόγον πονη-
ρὸν πρὸς Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτῶν» (Γεν. λζ', 2).

Ἄλλὰ τί μᾶς λέει ἀμέσως παρακάτω ἡ Γραφή;
«Ἰακώβ δὲ ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ πάρα πάντας τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ». Ὁ Ἰακώβ ὅμως ἀγαποῦσε τὸν Ἰωσήφ

σθηκε γι' αὐτούς, ὥστε νὰ πιστεύσουν πὼς εἶναι ἀπ' τὸν Θεὸν σταλ-
μένος. Διαβεβαίωσε δὲ πὼς «ἐγὼ εἰμὶ ὡς ἕσθ' ἐκ τῆς γῆς πάντας
ἐλύσω πρὸς ἑμαυτὸν» (Ἰω. ιβ', 32). Οἱ πολλοὶ ὅμως ἐπέμεναν
στὴν ἀπιστία τους πρὸς Αὐτόν. Ἄλλοι ὅμως, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρ-
χοντας ἀκόμη, ἐπίστευσαν σ' Αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ
τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ»
(στιχ. 42-43).

Ὅταν ἐτελείωσε τὴν ὑψηλὴ αὐτὴ διδασκαλία κ' ἐπειδὴ ἄρ-
χισε νὰ βραδυάζη ἦλθε στὴ Βηθανία καὶ διενυκτέρευσε σ' αὐτήν.

(Συνεχίζεται.)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ του (Γεν. λζ', 3). Δὲν ξέρω, ἂν ἦτανε ἀληθινὴ ἢ κατηγορία ἐκείνη, ὅποιαδῆποτε καὶ νάτανε. Δὲν ξέρω ἀκόμα, ἂν ἦτανε διαβολὴ ἢ συκοφαντία, πού τὴν ἐπλέξανε ἀπὸ κακία κι' ἀπὸ φθόνο, ὅπως λένε ὅλοι οἱ ἐρμηνευτὲς τῆς Γραφῆς. Τοῦτο ὅμως εἶναι βέβαιο καὶ πραγματικὸ πὼς ὁ γέροντας δηλαδὴ Ἰακώβ ἀγαποῦσε πολὺ αὐτὸν πού κατηγοροῦσαν· τὸν ἀγαποῦσεν ὑπερβολικά, γιατί «υἱὸς γῆρας ἦν αὐτῷ»· γιατί ἦτανε τὸ στερνοπαίδι του, τὸ παιδί τῶν γηρατειῶν του.

Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔπιασε καὶ δὲν ἐρρίζωσε διόλου στὴν καρδιά τοῦ πατέρα πού ὑπεραγαποῦσε ἢ κατηγορία ἐναντίον τοῦ ἀγαπημένου του παιδιοῦ. Ἐκεῖνοι τὸν κατηγοροῦσαν, κατηγορίες φοβερὲς καὶ βαρεῖες, πού θὰ μπορούσαν νὰ τὸν κινήσουνε σὲ ὀργή καὶ σὲ τιμωρία καὶ σ' ἐκδίκηση ἐναντίον του. Κι' ὁ πατέρας, ἀντὶ νὰ ἐξοργισθῆ, τοῦ ἐφόρεσε καὶ τὸν ἐστόλισε μὲ καινούργια ροῦχα, πού τὸν ἐκαναν ὠραιότερο καὶ σὰν ξανανειωμένο· «ἐποίησε δὲ αὐτῷ χιτῶνα ποικίλον» (Γεν. λζ', 3).

Τυφλή, ἀλήθεια, πού εἶναι ἡ ἀγάπη! Ἀγκαλὰ στὴν περίστασιν αὐτὴν δὲν μπορούμε νὰ εἰποῦμε πὼς ἦτανε τυφλή· γιατί ὅπως ἐφάνηκε κατόπιν, ὁ Ἰωσήφ ἐφάνηκεν ἀξιαγάπητος κι' ἀξίος γιὰ κάθε τιμὴ σ' ὅλη τὴν ζωὴ, καὶ σὲ κάθε περιπέτεια καὶ σὲ κάθε περίστασιν ἐφανέρωσε πὼς ἦτανε πραγματικὰ ἀξιολάτρευτος. Κι' ὅπως λέει ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης «Ὅτι γὰρ ἐξαιρέτοις ἀρεταῖς, καὶ ἔτι μειράκιον νέον ἀκόμη, ἔδειξε καὶ ἡ νεότης καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἡλικία, οὐ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἀρετὰς ἀπολέσασα, ἀλλὰ καὶ ἀυξήσασα, καὶ συνηβᾶν παρασκευάσασα». Γιατὶ κι' ἀπὸ παιδί ἀκόμη πού ἦτανε, ἐφανέρωσε καὶ στὴ νεότητά του καὶ σ' ὅλη τὴν ἄλλη ζωὴ του, πὼς εἶχεν ἐξαιρετικὰς ἀρετὰς, πού δὲν τὸν ἀφήκανε ποτέ, παρὰ ἐμεγαλῶνανε κι' αὐξανόντανε κι' αὐτὲς μαζί του.

**Ἡ ξεχωριστὴ ἀγάπη ἀπὸ τοὺς γονεῖς σ' ἓνα τοὺς παιδί,
διεγείρει τὸν φθόνον τῶν ἄλλων.**

Ὅταν οἱ γονεῖς δείχνουνε φανερὴ καὶ ξεχωριστὴν ἀγάπη σ' ἓνα τοὺς μονάχα παιδί, τότες ἀντὶ νὰ τοῦ κάνουνε καλό, τὸ βλάπτουνε· γιατί μ' αὐτὸ πού κάνουνε τόσο φονερά καὶ σημαδιακά, καὶ μὲ τὴν προτίμησι πού τοῦ φανερώνουνε κάνουνε τ' ἄλλα τοὺς παιδιὰ νὰ τὸ φθονοῦνε καὶ νὰ τὸ μισοῦνε.

Κι' ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἔχομε μπροστά μας τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ. Ὁ πατέρας του Ἰακώβ τὸν ὑπεραγαποῦσε καὶ τὸν ξεχώριζε φανερά ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα παιδιὰ του. Αὐτὸν ἐκανάκιζε κι' ἐπεριποιότατε περισσότερο ἀπ' ὅλα· κι' αὐτὸν ἐστόλιζε περισσότερον ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ἀδέλφια του.

Ποιὰ ἦτανε λοιπὸν ἡ συνέχεια ἀπὸ τὴν ἐξαίρεση αὐτὴν; Ἡ ἰδιαίτερη αὐτὴ κλίση καὶ προτίμησι τοῦ πατέρα τοὺς ἐξύπνησε τὸ φθόνον τοὺς κι' ἔκαμε τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του νὰ τὸν μισήσουνε. Καὶ μὴ μπορώντας στὸ τέλος νὰ ζήσουνε μαζί του εἰρηνικά καὶ μὲ ἀγάπη, δὲν ἠσύχαζαν καὶ δὲν μπορούσανε νὰ κοιμήσουνε τὸ πάθος πού ἐρρίζωσε στὴν καρδιά τοὺς κι' ἐφθάσανε ὡς τὸ σημεῖο νὰ ἐπιβουλευθοῦνε κι' αὐτὴ τὴ ζωὴ του. Ἡ ὑπερβολικὴ δηλαδή ἀγάπη τοῦ πατέρα, ἐγέννησε κι' ἀδυνάμωσε τὸ μῖσος καὶ τὸ φθόνον στοὺς ἀδελφούς του! «Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸν ὁ πατὴρ φιλεῖ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐμίσησαν αὐτὸν καὶ οὐκ ἠδύναντο λαλεῖν αὐτῷ οὐδὲν εἰρηνικόν». Ὅταν εἶδανε τ' ἀδέλφια του πὼς ὁ πατέρας τοὺς τὸν ξεχωρίζει καὶ πὼς τὸν ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπ' ὅλους τὸν μισήσανε, καὶ δὲν μπορούσανε πλέον νὰ ζήσουνε καὶ μιλήσουνε μαζί του εἰρηνικά. Ἐκεῖνοι τὸν κατηγοροῦσανε, κι' αὐτὸς τὸν ἐστόλιζε περισσότερο. Κι' ὅσο αὐτὸς τὸν ξεχώριζε κι' ἔδειχνε πὼς τὸν ἀγαποῦσε, ἐκεῖνοι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸν μισοῦσανε πιὸ πολὺ. Κι' ἀπὸ τὴν ἀντιπάθεια, τὸ πρᾶγμα κατάληξε στὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα.

**Νὰ μὴν ἐπαινιέσαι καὶ νὰ μὴν καυχιέσαι ποτέ
μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους πού σὲ μισοῦνε.**

Ποτέ σου νὰ μὴν διηγίεσαι, μήτε γιὰ μιὰ τυχὸν καλομοιριά σου, μήτε γιὰ τὴν ἀποστολὴ κάποιου καλοῦ πού τυχὸν περιμένεις, μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους πού τοὺς ξέρεις καλὰ πὼς δὲν σ' ἀγαποῦνε μὲ τὴν καρδιά τους.

Νὰ φυλάγεις! Συμφέρει μάλιστα νὰ τοὺς διηγῆσαι καθετὶ δυσάρεστο κι' ἐνάντιο πού σοῦ συμβαίνει, κι' ὄχι τὰ εὐχάριστα καὶ τὰ χαροποιὰ πού σὲ βρίσκουνε. Γιατί; Νά, γιατί ἂν τοὺς τὰ λές αὐτά, ξανάβεις μέσα τους περισσότερο φθόνο καὶ μεγαλύτερο μῖσος ἐναντίον σου.

Αὐτὸ τὸ παθαίνουν πολλοί, κι' ἓνα τέτοιο ἔπαθε κι' ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του. Τοὺς διηγῆθηκε τὸ καλὸ κι' εὐχάριστο ὄνειρο πού εἶδε. Τοὺς εἶπε πὼς τὸ δεμάτι τὸ δικό του στεκότανε ὄρθιο καὶ πολὺ ψηλότερα ἀπὸ τὰ δεμάτια τὰ δικά τους, ὅταν ἐθερίζανε· κι' ὅτι μάλιστα τὰ δεμάτια τῶν ἀδελφῶν του σκύβανε ταπεινὰ μπροστὰ στὸ ὄρθιο τὸ δικό του καὶ τὸ προσκυνούσανε.

Τοὺς εἶπε μιὰν ἄλλη πάλι φορά, πὼς εἶδε ξανά στὸν ὕπνο του, πὼς τάχατες ὁ Ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι κι' ἔνδεκα ἄλλα ἄστρα—ἢ μάννα του δηλαδή κι' ὁ πατέρας του καὶ τὰ ἔνδεκα ἀδέλφια του— σκύβανε μπροστὰ του καὶ τὸν προσκυνούσανε...

Τί ἐκέρδισε λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ, πού ἦτανε ἀκόμη νέο παιδί, ὅταν ἐξεστόμιζε τὰ εὐχάριστα καὶ καλοπρόσδεκτα αὐτὰ ὄνειρά του στ' ἀδέλφια του πού τὸν μισούσανε; Τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι ξάναβε τὸ μῖσος καὶ τὴν ἐχθρητὰ μέσα στὸ στῆθός τους· «Καὶ προσέθεντο ἐτι μισεῖν αὐτὸν ἕνεκεν τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ» (Γεν. λζ', 8).

Ὁ Γέροντας πατέρας τους ἐπρόβλεψε πολὺ καθαρὰ τὶς δυσάρεστες συνέπειες πού θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα αὐτό· καὶ γι' αὐτό, σὰν ἄπραγο παιδί πού ἦτανε ἀκόμη τὸν ἐμάλλωσε· καὶ τοῦ σύστησε νὰ μὴ διηγῆται τέτοια,

γιατί τὸ κέρδος του δὲν θάτανε τίποτες ἄλλο, παρὰ νὰ τοὺς παροξύνῃ τὸ μῖσός τους καὶ νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ τὸν φθονοῦνε ἀκόμη περισσότερο.

Μὲ τὴν ἐπίπληξή του αὐτὴν ὁ πατέρας του ἐπιταχύνει δυὸ μαζὶ πράγματα. Καὶ τὴ ζηλοφθονία δηλαδή τῶν ἀδελφῶν του νὰ μαλακώσῃ καὶ νὰ καταπραῦνῃ, καὶ τὴν ἀλαζονεία καὶ τὴν ἔπαρση τὴν ἰδική του νὰ καταστείλῃ· «Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ» (Γεν. λζ', 10). Ὁ νέος ὅμως εἶχε προλάβει πλέον καὶ εἶχε διηγηθῆ τὰ ὄνειρά του, καὶ ἐσήκωσεν ἔτσι καινούργιες φλόγες πάθους μέσα στὴν ψυχὴ τῶν ἀδελφῶν του· «Ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ»· τὸν ἐφθονήσανε λοιπὸν τ' ἀδέλφια του καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀρχίσανε νὰ μελετοῦνε τὴν ἐξόντωσή του.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Λειτουργία εἰς ἀκριτικὸν χωρίον τοῦ ἱεροκλήρουκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παραμυθίας κ. Τίτου Καράντζαλη. Ὁ παραπλευρῶς τοῦ δεξιᾶ ἱστάμενος εἶναι ὁ πατὴρ Δημήτριος Λιόντος συνταξιούχος, ὁ ὅποιος ἐγεννήθη τὸ 1850 καὶ διατηρῶν ἐν πλήρει ἀκμῇ τὰς αἰσθήσεις του, ἐπιτελεῖ ὡς ἄριστα τὰ λειτουργικά του καθήκοντα. Εἰς τὴν φωτογραφίαν διακρίνονται ὁμοίως οἱ αἰδ. ἐφημέριοι: Σαλονικίου κ. Παῦλος Λιμπέρης, Δοβλαῆς—Φτέρης κ. Δημήτριος Ἰωάννου καὶ Βερενίκης κ. Γεώργιος Κολιούσης.

Με τὴν λήξιν τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ Ἡ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ

Μνημόσυνον τῶν ἀγωνισθέντων μοναχῶν

Αἱ ἑορταὶ τῶν χιλιοχρόνων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν μετὰ τόσῃν μεγαλοπρέπειαν καὶ ἀναβίωσαν τὴν αἴγλην τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἔδωκαν εἰς τὸ χριστιανικὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα μίαν πολὺτιμον εὐκαιρίαν. Νὰ γνωρίσουν τοὺς μοναχοὺς καὶ νὰ ἔλθουν εἰς σχετικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τὸν μοναχικὸν βίον. Ὅσοι ἠτύχησαν νὰ παραστοῦν εἰς τὰς τελετάς, τὰς λειτουργίας, τοὺς ἑσπερινοὺς καὶ τὰς λιτανείας τοῦ Ἁγίου Ὁρους κατὰ τὰς ὀλίγας ἔστω ἑορτὰς τοῦ ἑορτασμοῦ καὶ ὅσοι ἀκόμη παρηκολούθησαν μακρὸν ἀλλὰ μετρησκευτικὴν κατανόησιν τὰς ἑορτὰς αὐτὰς ἔζησαν μέσα εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν συγκινήσεως καὶ παλμῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τοῦ σκληροῦ ὕλισμοῦ ἢ στροφῆς τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς σκέψεως πρὸς τὰς μυσταγωγίας τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπετέλεσεν μίαν ζωογόνον φυγὴν ἀπὸ τὸν βεβαρημένον μετὰ ὕλιστικὰς φροντίδας καὶ σκέψεις κόσμον. Ἐπλησίασαν ἀθέλητα ἴσως πρὸς τὸν Θεόν. Μέσα εἰς τὸν δραματισμὸν τῆς ὄνειρώδους φύσεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους αἰσθάνθησαν τὸν ἐσωτερικὸν τῶν κόσμον γεμᾶτο ἀπὸ καλωσύνης, ἀγαθότητος καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Λυτρωμένοι ἀπὸ τὴν τύρβην τῶν ἐγκοσμίων ἀντελήφθησαν, οἱ περισσότεροι τοῦλάχιστον, τὴν τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου ὡς πλάσματος ξεχωρίζοντος ἀπὸ κάθε ἄλλης θείας δημιουργίας. Αὐτὴ ἡ φυγὴ ἀπὸ τὸν βεβαρημένον κόσμον τῆς γῆς, τῆς ὕλης καὶ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἡ προσήλωσις πρὸς τὸν κόσμον τὸν συνορεύοντα πρὸς τὸν Θεὸν ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς ἢ βάσις τοῦ μοναχισμοῦ. Ὑπῆρξε ἀπὸ πολλοῦ ἡ πλάνη ὅτι ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία ἀποτελοῦν ἀναχρονιστικὰς ἀντιλήψεις καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ σκανδαλίζῃ πολλοὺς ἀκόμη ἢ ὑπαρξίς μοναστηρίων καὶ δὲν μοναχῶν. Εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν τελευταίων αὐτῶν οἱ ἀσπαζόμενοι τὸν μοναχισμὸν θὰ πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς λιποτάκται ἐναντι τῶν κοινωτικῶν αὐτῶν ὑποχρεώσεων καὶ ὡς ἐπιδιδόνοντες νὰ ἀποφύγουν τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Ἡ πλάνη ἐν τούτοις ὡς πρὸς τὰς ἀντιλήψεις διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκείαν ἔχει κρημισθῆ ἕκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων καὶ ὀλοένα καθίσταται συνείδησις ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συγχρονισθοῦν πρὸς

τὸ νεώτερον πνεῦμα τὰ ἀφορῶντα τὴν θρησκείαν. Αἱ ἀντιλήψεις, αἱ δοξασίαι, οἱ θεσμοὶ καὶ αἱ παραδόσεις χρονολογούμεναι ἀπὸ δύο περίπου χιλιάδων ἐτῶν διατρανοῦν τὴν αὐθεντίαν πού περικλείουν. Μιὰ παλαιὰ τοιαύτη παράδοσις καὶ ὁ μοναχικὸς βίος καὶ τὰ μοναστήρια, τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁποίων οὐχὶ ὀλίγοι θεωροῦν σήμερον ἀπαράδεκτον. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐκλαμβάνουν τοὺς μοναχοὺς ὡς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι προτιμοῦν νὰ μένουν ἀδρανεῖς καὶ ἀμέριμνοι, ἔξω τῆς κοινωνίας, τῶν ποίων καὶ τῶν ἀγώνων τῆς καὶ ξένοι πρὸς τὴν ζωὴν. Ἄλλοι μεταξὺ τῶν ἐπικριτῶν τοῦ μοναχισμοῦ, βασιζόμενοι εἰς παλαιὰ δυσάρεστα ἐπεισόδια πού ἐσημειώθησαν κατὰ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων σὲ μοναστήρια ἐκ μέρους μοναχῶν, νομίζουν ὅτι ταῦτα ἀποτελοῦν ἀμάχητον τεκμήριον περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῆς διατηρήσεως καὶ σήμερον τοῦ σχετικοῦ θεσμοῦ. Ἄν πράγματι μερικοὶ ἐκ τῶν μοναχῶν παρεξέκλιναν τοῦ προορισμοῦ των δὲν εἶναι διόλου δίκαιον καὶ ἀνεκτὸν νὰ ἐπιρρίψωμεν τὰς εὐθύναις ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ μοναχισμοῦ καὶ νὰ τὸν χαρακτηρίσωμεν ἐπιπολαίως καὶ ἀνευλαβῶς ὅτι ἀνέσκαψε τὰ βάρη καὶ κατέρριψε τὸ μεγάλο αὐτὸ οἰκοδόμημα, διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὁποίου κατεβλήθησαν τεράστιοι κόποι καὶ μόχθοι.

Ἄναμφισβητήτως μεγάλος καὶ οὐσιώδης ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως τῶν μοναχῶν. Ἄν μὴ δι' ἄλλο ἔστω καὶ μόνον διότι ὁ ἄσπιλος καὶ εὐσεβὴς βίος αὐτῶν ἤσκησε ἐπιρροὴν καὶ γοητείαν ἀνέκαθεν εἰς τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν συνείδησιν ἐσαγήνευσε πάντοτε τὸ ἠθικὸν του μεγαλεῖον. Ὅλοι οἱ λαοὶ εἰς τὸ πέρασμα αἰώνων καὶ αἰῶνων ἀνεγνώρισαν τὸν μοναχικὸν βίον καὶ τὸν ἐξεθείασαν ὡς βίον (ἀγγελικὸν καὶ ἀποστολικόν), ὅλοι οἱ πλέον ἔσχοι Ποτέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐκπροσωποῦντα τὸ ἰδεώδες τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος καὶ ἔχοντα σκοπὸν καὶ τέλος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐξομοίωσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ἀυλότητα αὐτοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.

Ἄλλ' ἢ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ πού προϋπέθετε ἀπάρνησιν ἑαυτοῦ, ἀπόρριψιν πάσης κοσμικῆς ἡδονῆς, σταύρωσιν κυριολεκτικῶς τῆς σαρκὸς καὶ ἀπονέκρωσιν τῶν σωματικῶν παθῶν, ἀπεδείχθη ἐκτάκτως δυσχερὴς ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν ἐγκοσμίων πειρασμῶν. Καὶ δι' αὐτὸ ἤρχισε τότε ἡ φυγὴ πολλῶν ἐκ τῶν χριστιανῶν εἰς τὰς ἐρήμους, ἐπεί ωσὲν βραχῶδεις ἐκτάσεις, κοντὰ σὲ ἔχθες λιμνῶν καὶ ποταμῶν διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ὑπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γαλήνης καὶ μὲ τὴν αὐστηρὰν ἐπιβολὴν τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς ἢ πραγματικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Θεόν καὶ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ἔτσι μὲ τὴν ἐρήμωσιν τῶν πόλεων ἐδημιουργήθη εἰς τὰς ἐρήμους ὁ μοναχικὸς κόσμος μὲ ἡγέτας ἀιδρας πού εἶχαν διαπρέψει.

εις ἀρετήν, φρόνησιν καὶ σοφίαν, ιδρύθησαν τὰ πρῶτα μοναστήρια καὶ ὠργανώθηκε ὁ κυρίως κοινοβιακὸς βίος χωρὶς ὅμως νὰ καταργηθῆ καὶ ὁ ἐρημικὸς βίος, ὁ ὁποῖος διτηρήθη καὶ ἐπροστατεύθη μάλιστα καὶ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανόν. Τὸν κοινοβιακὸν βίον τῶν μοναχῶν ἀμερόφωτε ὁ Μέγας ἱεράρχης Βασίλειος, ὁ ὁποῖος ὡς κύριον ἰδεῶδες τοῦ μοναχισμοῦ δὲν ἐθεώρησε τὰς σωματικὰς ταλαιπωρίας, ἀλλὰ τὴν μεταβολὴν κυρίως καὶ τὸν ἐξαγνισμὸν τοῦ ἕσω ἀνθρώπου, τὴν ἔμπρακτον πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Χάρις εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδανικοῦ του ἐβλάστησε, ἐκαλλιεργήθη καὶ ἀπεπτύχθη τὸ δένδρο τῆς μοναχικῆς πολιτείας μὲ λαμπροὺς καρποὺς εἰς ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Αἱ μεγαλειότητες εἰς λαμπρότητα καὶ ὑπὸ ἀτμόσφαιραν βαθυτάτης συγκινήσεως ἀλλὰ καὶ ἱεροῦ χριστιανικοῦ δέους ἑορταί τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐζωστάνεψαν μέσα εἰς ἓνα φευγάλειον ἀλλὰ φωτεινὸν ὄραματισμὸν τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς ἐπιτεύξεις τοῦ ἐσημείωτε ἡ μοναχικὴ πολιτεία κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῆς ζωῆς της. Ἀπὸ τὸς μονὰς ἐξῆλθεν ἡ ἀπειράριθμος στρατιά τῶν μεγάλων καὶ θαυμαστῶν τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸν θερμότετον ζῆλον καὶ τὴν ἀκράδαντον πίστιν τῶν πρὸς τὸν Χριστὸν ἐκήρυξαν ἀπανταχοῦ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Μοναχοὶ Ἕλληνες ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐμήσαν εἰς τὸν χριστιανισμὸν Δαλμάτας καὶ Ρουθίνους καὶ Βοημοὺς καὶ Σέρβους καὶ Βουλγάρους καὶ Ρουμάνους καὶ αὐτοὺς τοὺς Ρώσους, λαοὺς καθὼς ἀναφέρουν οἱ παλαιότεροι καὶ σύγχρονοι ἀκόμη Ἕλληνες ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν βάρβαροι καὶ ἄγριοι καὶ εἰς τοὺς ὁποῖους μετελαμπάδευσαν καὶ ἐστερέωσαν τὰ πρῶτα σπέρματα τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ γενικώτερον.

Ἐπῆρξε πολλαπλοῦν καὶ γόνιμον τὸ ἔργον τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ εἰς ἐπικροῦς ἀγῶνας ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ κατῆλθον ἐναντίον βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἐπολέμησαν ἐν συνεχείᾳ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Πάπαν Ρώμης, ἐξεγείραντες κατ' αὐτῆς καὶ τὸν λαὸν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἱερομόναχοι ἐπαιδαγωγῆσαν εἰς τὰ κρυφὰ σχολεῖα τὴν νέαν ἑλληνικὴν γενεάν. Ἡ ἐθνικὴ, ἡ πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ προσφορὰ τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐξυμνήθη καὶ ὑπὸ ξένων τὸ θρησκευμα περιφανῶς καθ' ἡγήτων καὶ συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι ἐτόνισαν ὅτι οἱ μοναχοὶ ἐξημυγνίζαν τὰ ἀγροικὰ πνεύματα διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς τὰς καρδίας τῆς νεολαίας κατέθετον διὰ τῶν σχολείων τῶν τὰ

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΟΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

«Καλά και ἅγια» εἶναι τὰ ὅσα μὲ τὴ τυπικὴ τους καθιέρωσι πλαισιώνουν τὸν βαπτισμένον μὲ τὴ μετανηπιακὴ του πνευματικὴ διαίτα καὶ αὐξήσει στὴ χριστιανικὴ ζωὴ μέσα στὴν ἀγκάλῃ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ποῦ ἔχει νὰ τοῦ προσφέρῃ μὲ τὴ Μυστηριακὴ χάρι καὶ τὴν κηρυκτικὴ πνευματικὴ τροφή καὶ τὴν διαποίμωσι γενικὰ. Ἄλλ' ἔλα ποῦ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐπακολουθοῦν πολλακίς στὴ διαδρομὴ τοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας ποῦ βαπτισθέντος, εἴτε ἀπὸ παρασυρμὸ τοῦ θύματος ἀπὸ τίς ἀντίξοες συνθήκες τῆς ζωῆς του μὲς τὸ ἀμαρτωλὸ περιβάλλον, εἴτε ἀπὸ ἀμέλεια καὶ παράλειψι καθήκοντων, ποῦ καταντᾷ πολλακίς βαρυτάτη ἐνοχὴ, τοῦ ποιμένου.

Ἄλλα καὶ ἂν ἐξαντληθῇ μιὰ καλὴ πνευματικὴ χειραγωγία, θὰ ὑπάρχη καὶ πάλι περιθώριο, ἓνα κενὸ ποῦ ἂν κι' αὐτὸ δὲν συμπληρωθῇ πάλι ὁ ἄνθρωπός μας εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ πέσῃ καὶ μά-

σπέρματα τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς παιδείας καὶ τὰ μοιαστήρια των διέσωσαν ἔγγραφα, βασιλικὰς διατάξεις, κοινοβουλευτικὰ διατάγματα καὶ συθῆκας ἡγεμόνων ποῦ εἰς τὸ σύνολό των ἀποτελοῦν μνημεῖα πολῦτιμα τῆς ἱστορίας. Ἄν δὲν ὑπῆρχαν αἱ μοιαί καὶ τὰ μετόχια δλόκληρος ἡ Χαλκιδική, μέρος τῶν νομῶν Σερφεῶν καὶ Δράμας, ὅλα τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλαὰ μέρη τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἠπείρου θὰ ἦσαν ἐπαύλεις τουρκικῆς καὶ ἡ γλῶσσα τῶν κατοίκων θὰ ἦταν πᾶν ἄλλο ἢ ἑλληνική. Ἄλλα καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον ἡμῶν ἀπελευθερωτικὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεμον οἱ ἱερομόναχοι προπορευόμενοι ὠδηγοῦσαν τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα ἀπὸ δόξαν εἰς δόξαν καὶ εἰς τὸν Βαλκανικὸν καὶ εἰς τὸν Παγκόσμιον πόλεμον, εἰς ἑκάστην δὲ ἡμερησίαν διαταγὴν τῶν μεραρχῶν ἠκούοντο ἔπαινοι διὰ τοὺς ἡρωικοὺς μοναχοὺς, εἰς τὰ στήθη τῶν ὀποίων ἀνηρτῶντο ἀριστεία, μετάλλια πολέμου καὶ χρυσοὶ Σταυροί.

Μὲ τὸν ἑορτασμὸν τῆς χιλιετηρίδος, ποῦ συνεκίνησε ὀλόκληρον τὸν ὀρθόδοξον κόσμον καὶ ἔκαμε νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὸν ἱερὸν χώρον τοῦ Ἁθω οἱ Πατριάρχαι ὄλων τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν μὲ ἐπι κεφαλῆς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν, ἡ ἀνάμνησις τῆς ἱστορίας καὶ τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τῶν μοιῶν καὶ τῶν μοναχῶν ἀπετέλεσεν ἓνα ἐπιβεβλημένον μνημόσυνον εἰς μνήμην τῶν μοναχῶν, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς θυσίας ἀκόμη τῆς ζωῆς των ἑστερέωσαν τὸ ἀειθαλὲς δένδρον τῆς μοναχικῆς ζωῆς καὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας.

λιστα σήμερα πού έχει παραγίνει τὸ κακὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς νοσηρᾶς κοινωνίας. Καὶ γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ κακοῦ αὐτοῦ χρειάζεται τὸ ἀνάλογο δυνατὸ ἐφόδιο, καθὼς ὀπλίζεται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος μὲ τὸν ἰσχυρότατον ὀπλισμὸν τὸν ἀνάλογο πρὸς τὴν «ἀτομικὴν» δύναμι τοῦ ἀντιπάλου.

Αὐτὸ τὸ «ἀτομικὸν» ὄπλο θὰ τὸ ἰδοῦμε στὴ κατωτέρω μαρτυρία ἐνὸς πού τὸ πῆρε καὶ σώθηκε. Αὐτὸ εἶναι, προσθέτω καὶ ἐγώ, καὶ μακάρι ὅλοι μας νὰ τὸ καταλάβουμε αὐτὸ καὶ πρὸ παντὸς ἡμεῖς οἱ ποιμένες, ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται, μάλιστα ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα εἶναι δεκτικὸ τοῦ «πλειοτέρου καὶ καθαρωτέρου φωτός», τῆς «ἐπιγνώσεως» δηλαδὴ μὲ τὴ μάθησι τῆς Ἀγίας Γραφῆς, μὲ τὴ θρησκευτικότητά Του (πού δὲν ἀρκεῖ) πού ἐξεδηλώθη καὶ πρόσφατα κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τὰ προσκυνήματα τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τῆς εἰκόνας «Ἄξιόν ἐστιν», καὶ ὅλα αὐτὰ μέσα στὴ κοσμοχαλασιά θὰ λέγαμε τῆς σύγχρονης ἀντιθέτου παρατάξεως τῆς παραστρατημένης κοινωνίας.

Καὶ ὁ νέος αὐτὸς πού ἔχει τὸν λόγον ἐδῶ εἶναι, μὴ ἐκπλήττεσθε, ἕνας πού νικηθῆκε ἀπὸ τὸ κακὸ ὅταν ἦτο «ἀοπλος» μὲ τὴν πλήρη ἄγνοιαν τῆς Γραφῆς, ἐγκλημάτισε καὶ κατεδικάσθη «ἰσόβια». Ἡ λέξις ἰσοβίτης, στὸ ἄκουσμά της, ποῖον δὲν τρομάζει. Ἀλλὰ στάσου γιὰ μιὰ στιγμή, ρίξε μιὰ ματιὰ στὰ γραφόμενά του, καὶ τότε μόνον κάνε τὴ κριτικὴ σου, πρὶν σπεύσης νὰ ρίψῃς τὸν λίθο τοῦ ἀναθέματος. Ἐχει ἰδιαίτερη σημασία ἡ μαρτυρία αὐτή, γιατί σὰν κινηματογραφικὴ ταινία μᾶς προβάλλει τίς πολυμορφες, ἀλλὰ καὶ δραματικὲς φάσεις τῆς ζωῆς του ὁ κρατούμενος αὐτός, ἀλλὰ μᾶς λέγει καὶ πῶς γνώρισε μὲ τὴ θεόπνευστο Γραφὴ τὸν ἑαυτὸν του, τὴν ἁμαρτία του, ἔλυσε ὅλα τὰ προβλήματα, καὶ ἐπειραματίσθη τὴ ἀτομικὴ του λύτρωσι μὲ στὴ δύναμι τῆς «Χάριτος» καὶ τοῦ «ζῶντος Λόγου τοῦ Θεοῦ», τοῦ «πλειοτέρου φωτός» ἢ «τοῦ τομωτέρου ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον» κατὰ Παῦλον.

Μία συνταγὴ πού χρειάζεται ὁ καθένας μας, γιὰ τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Χριστὸς «πλανήσθε μὴ εἰδότες (γνωρίζοντες) τὰς Γραφάς» (Ματθ. κβ' 19). Ἀλήθεια! Ποῖον δὲν θὰ συγκινήσῃ ἡ μαρτυρία αὐτὴ μὲ τὴν ἀνέλιξι τῶν σκέψεων καὶ αἰσθημάτων τοῦ γράφοντος! Καὶ τώρα πού εἶναι ἐλεύθερος ἔχει πάρει τὴ θέσι του μέσα στὴ «ζῶσα» Ἐκκλησία, καὶ ἔχει νὰ μᾶς μιλήσῃ γιὰ τὴ δρᾶσι τῆς καινούργιας ζωῆς του. Καὶ ἐὰν ἔχῃς, καὶ σύ, ἀναγνώστὰ μου, τὸ δικό σου πειραματισμὸ, κάμε σύγκρισι πού θὰ σοῦ εἶναι πολὺ χρήσιμη καὶ θ' ἀποβῆ πρὸς ὄφελός σου. Καὶ θὰ τὴν κάμῃς, ἂν δὲν ἀνήκῃς εἰς τοὺς ἀλαζονικοῦς Φαρισαϊόπληκτους, πού εὐκόλα

ρίπτουν τὸ λίθο τοῦ ἀναμαρτήτου (Ἰωάν. ἡ' 7). Καὶ ἡ συνείδησίς σου θὰ σὲ πληροφορήσῃ σὲ ποιά τάξι τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γραφῆς ἐφοίτησες. Μήπως δὲν πῆγες οὔτε στὴ πρώτη τάξι, ὅπερ ἀπεύχομαι;

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἀπὸ μικρὸ παιδάκι οἱ γονεῖς μου μοῦ εἶχαν διδάξει ὀλίγα λόγια περὶ Χριστοῦ. Μοῦ ἔλεγαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν ἓνας καλὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔκανε πολλὰ θαύματα, ἔκανε τὸ νερὸ κρασί, ἀνέστησε τὸ Λάζαρο, ἐθεράπευε τυφλοὺς, χωλοὺς, λεπρούς καὶ γενικῶς ἦτο πρόθυμος σὲ κάθε εὐεργεσία πού ζητοῦσες νὰ σὲ ἐξυπηρετήσῃ. Μὲ τὴν ἀθῶαν παιδικήν μου ψυχὴν, καίτοι δὲν τὸν ἐγνωρίζον, τὸν ἠγάπησα καὶ ἔλεγα: «Ἄχ! Ὁ καλὸς αὐτὸς εὐεργέτης νὰ μὴ ζῆ καὶ σήμερον νὰ τοῦ ζητήσω μιὰ χάρι καὶ ἐγώ». «Τὶ χάρι, μοῦ εἶπε ἓνα ἄλλο παιδί;» «Νά, ἤθελα νὰ μοῦ ἐδίδοε δύναμι καὶ μεγάλο μυαλὸ νὰ γίνω μεγάλος ἄνθρωπος νὰ κυβερνήσω τὴν Ἑλλάδα». Οἱ γονεῖς μου ἐπίσης μοῦ ἔλεγαν νὰ πηγαίνω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κάθε Κυριακὴν, νὰ μεταλαμβάνω τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων τρίς τοῦ ἔτους, νὰ λέω τὸ «ΠΙΣΤΕΥΩ», τὸ «ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ» καὶ τὸν Ἀπόστολο, καὶ ἔτσι μίαν ἡμέραν θὰ πάω στὸν Παράδεισο. Αὐτὰ μοῦ ἔλεγαν χωρὶς βέβαια νὰ γνωρίζουν περισσότερες λεπτομέρειες καὶ ἐξηγήσεις. Τὰς συμβουλὰς αὐτὰς τῶν γονέων μου τὰς ἐφήρμοζον, χωρὶς ὅμως νὰ γνωρίζω διατὶ τὰ ἕκαστα ὅλα αὐτά, καὶ κατὰ συνέπειαν χωρὶς νὰ αἰσθάνομαι μεγάλη χαρὰ καὶ εὐχαρίστησι, ὅπως δυστυχῶς σήμερον, πολλοὶ κατὰ τύπους πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐὰν κατὰ τὴν τέλει τῆς Λειτουργίας ἐρωτήσετε τυχαίως ἓναν ἄνθρωπον «διατὶ κάμνει τὸν Σταυρόν του καὶ μεταλαμβάνει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ γνωρίζῃ νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν. Δυστυχῶς οὔτε ὁ Παπᾶς τῆς ἐνορίας μας δὲν ἐγνωρίζε τόσα γράμματα, ὥστε νὰ μᾶς δώσῃ περισσοτέρας ἐξηγήσεις, οὔτε καὶ εἰς τὸ σχολεῖον ὁ διδάσκαλός μας. Τώρα, ἕως ἐδῶ, ὅλα καλὰ καὶ ἅγια. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά οἱ συμβουλαὶ τῶν γονέων μου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ ἀθῶα μου παιδικὴ ψυχὴ δὲν μὲ ἄφηναν νὰ ὑποπέσω σὲ ἁμαρτίες.

Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου —χωρὶς βέβαια νὰ τὸ θέλω — μὲ παρέσυρε ὁ Σατανᾶς καὶ χωρὶς νὰ τὸν αἰσθανθῶ, μπῆκε μέσα στὴν ψυχὴ μου, τὴν ὁποίαν σιγὰ-σιγὰ κατέκτησε καὶ κατὰ συνέπειαν μὲ βύθισε στὸ βοῦρκο τῆς ἁμαρτίας. Ἐκτοτε ἡ συχὴν μετὰβασίς μου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν βαθμιαίως ἠλαττώθη καὶ μετ' οὐ πολὺ τελείως διεκόπη. Ἡ παιδικὴ μου ψυχὴ ἔχασε τὴν ἀπλότητά της καὶ ἡ χαρὰ πού ἠσθανόμην μετεβλήθη εἰς λύπην, χωρὶς

νά γνωρίζω πόθεν αὕτη προήρχετο. Σιγά-σιγά ἡ ἀμαρτία μὲ ἤχημαλώτισε στὰ δίκτυα τῆς, σὰν τὸ ψάρι, χωρὶς νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ τῆς ξεφύγω. Ὁ καιρὸς περνοῦσε καὶ τυχαῖα περιστατικὰ ποὺ συνέβησαν μ' ἔρριψαν στὴν Φυλακὴν.

Μίαν ἡμέραν ποὺ ἐκαθόμην εἰς τὸ κρεβάτι μου καὶ ἐσυζητοῦσα μὲ ἕνα συνάδελφόν μου, πέρασε δίπλα μας ἕνας ἄλλος συγκρατούμενός μας μὲ ἕνα τετράδιο στὸ χέρι, καὶ πρότεινε εἰς τὸν συνομιλητὴν μου: 'Ἐδῶ ἔχομεν ἕναν Χριστιανικὸν "Ὀμιλον, μήπως θέλετε νὰ σᾶς γράψω καὶ σᾶς, ὡς ἕνα μέλος αὐτοῦ; Συνεχίζοντας τοῦ λέγει. Διδασκόμεθα περὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, περὶ Θεοῦ, περὶ Χριστοῦ κ.λ.π. Ἡ συζήτησις ἐξηκολούθησε χωρὶς τελικῶς ὁ συνομιλητής μου νὰ ἐγγραφῆ. Ἐμένα μὲ ἐκύτταξε ἀπὸ πάνω ἕως κἀνῶ χωρὶς νὰ μοῦ πῆ τίποτα καὶ ἔφυγε. Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν ὁ Θεὸς ἠὺδόκησε νὰ μὲ κἀνῃ παιδί του. Μοῦ ἔβαλε μέσα στὸ μυαλό ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ φίλος μου δὲν ἠθέλησε νὰ τιμήσῃ τὸν "Ὀμιλον διὰ τῆς ἐγγραφῆς καὶ συνεχοῦς παρακολουθήσεως τῶν μαθημάτων, νὰ ἐγγραφῶ ἐγώ. Ἐφώναξα τὸν συγκρατούμενόν μου καὶ τοῦ εἶπα. Ἐάν ἔχετε τὴν καλωσύνην μ' ἐγγράφετε εἰς τὴν κατάστασιν, καὶ ἐγὼ θὰ ἔρχωμαι συνεχῶς.

Πῆρα στὸ χέρι τὴν Ἁγίαν Γραφήν, καὶ μὲ πλήρη συναίσθησιν τῆς ἀμαρτωλῆς μου καταστάσεως καὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ μου ἄρχισα νὰ τὴν διαβάζω. Ἐαφνικὰ τὰ μάτια μου ἐσταμάτησαν εἰς τὸ ἐδάφιον «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς» (Ἰωάν. ε' 9). Ἠρευνῆσα καὶ ἐρευνῶ αὐτὰς καὶ τὰ μάτια μου φθάνουν εἰς τὰ ἐδάφια. «Ὁλη ἡ Γραφή εἶναι Θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς ἐκπαίδευσιν τὴν μετὰ δικαιοσύνης» (Β' Τιμ. γ' 16), «καὶ τοῦτο πρῶτον ἐξεύροντες ὅτι οὐδεμία προφητεία τῆς Γραφῆς γίνεται ἐξ ἰδίας τοῦ προφητεύοντος διασαφήσεως. Διότι δὲν ἤλθε ποτὲ προφητεία ἐκ θελήματος ἀνθρώπου, ἀλλ' τοῦ Θεοῦ» (Β' Πέτρ. α' 20-21). Ἀφοῦ εἶδον ὅτι ἡ Γραφή εἶναι θεόπνευστος καὶ ὅτι δὲν προέρχεται ἀπὸ κοινὰς ἀνθρώπινους συνειδήσεις, τὴν ἐδιάβασα μὲ μεγαλύτερον ζῆλον. Εἰς τὸ ἐδάφιον «Ἰακ. α' 15) ἐδιάβασα «ἡ ἐπιθυμία ἀφοῦ συλλάβει γεννᾷ τὸν θάνατον», εἰς δὲ τὸ Ρωμ. σ. 23, «ὁ μισθὸς τῆς ἀμαρτίας εἶναι θάνατος». Ἀμέσως ἄρχισα νὰ σχηματίζω διαφόρους συλλογισμούς. Εἶμαι ἀμαρτωλὸς ἀσφαλῶς θὰ πεθάνω. Τὸ πότε ὅμως δὲν γνωρίζω. Ἡ ἀνησυχία μου μὲ ἔκανε νὰ ἐρευνήσω τὴν Γραφήν, καὶ ἐρευνῶντας ἀνακάλυψα, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ψυχικοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ τὴν συνεχῆ δυστυχισμένην ζωὴν (Γεν. β' 17, γ' 17. 19).

(Συνεχίζεται)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

“Αγία Πατερικά λόγια.

Ο ἅγιος Διάδοχος ἔλεγε· αὐτὸς ποῦ ἔχει τὸ στοχασμὸ τοῦ γερά δεμένο καὶ ζευγαρωμένο πάντα με τὴν καρδιά τοῦ ἀπογεχνᾶ ὅλως διόλου τὶς ὁμορφιές καὶ τὰ καλὰ τῆς ζωῆς· γιατί βαδίζει πάντα τοῦ πνευματικὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ στοχάζεται τὰ ὕλικὰ καὶ τὶς σαρκικὲς ἐπιθυμίες· Κι’ ὁ τέτοιος μοιάζει σὰν νὰ κἀνη περιπάτους μέσα στὸ φρούριο τῆς ἀρετῆς ποῦ τὸ φυλάγουσε καὶ τὸ προστατεύουσε σὰν δράκοι ἀκοίμητοι στὴν εἴσοδό τοῦ ἢ ἀγνότητά τοῦ καὶ οἱ προσευχῆς τοῦ.

Γι’ αὐτὸν λοιπὸν τὸ λόγο ὅλες οἱ μηχανές καὶ οἱ παγίδες κι’ ὅλες οἱ ἔφοδοι τῶν Διαβόλων πᾶνε τοῦ βρόντου καὶ μένουσε ἀτελεσφόρητες· κι’ ὅταν ἀκόμη τὰ φαρμακερὰ βέλη τοῦ πυρωμένου σαρκικοῦ ἔρωτα καρφῶνται ἐπάνω στὴν πόρτα τοῦς.

Γιατὶ ὅταν ἀρχίσῃ ἡ ψυχὴ νὰ μὴ λαχταρᾷ καὶ νὰ μὴν ἐπιθυμῇ πλέον τ’ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, τότε κρυφογλυστρᾷ καὶ στερεώνεται θαρρεῖς μέσα τῆς ἑνας νοῦς ἀδιάφορος, ποῦ δὲν τὴν ἀφήνει ν’ ἀφοσιώνεται καὶ νὰ χάνῃ τὸν καιρὸ τῆς σ’ ἄσκοπα λόγια, οὔτε καὶ νὰ λουφάζῃ μέσα τῆς ἢ ἐπιθυμία τῶν ἀγαθῶν τῆς μελλούμενης ζωῆς· ἀλλὰ τῆς παρουσιάζει, ὅπως καίειναι, σὰν τιποτένιαν ἀπόλυτα τὴν πρόσκοιρην αὐτὴ ζωὴ μας καὶ σὰν νὰ μὴν ἔχη τίποτα ποῦ πραγματικὰ ν’ ἀξίζει.

Ἀκόμη κι’ αὐτὴ τὴν γνώση τὴν ἐξευτελίζει, γιατί φανερώνει ἢ πῶς κι’ ἄλλοι πολλοὶ τὴν ἀπόκτησαν ἄσκοπα καὶ μάταια ἢ πῶς καὶ τίποτε τὸ τέλειο δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ὑποσχεθῇ. Γι’ αὐτὸ πρέπει ν’ ἀποφεύγουμε μ’ ὅλη μας τὴ δύναμη, τὸ πάθος αὐτὸ τοῦ «νοῦ τῆς σαρκὸς», ποῦ μᾶς κάνει νωθροῦς, γιατί μᾶς στρέφει τὸν νοῦ μας σὲ στενωρύμια λασπερὰ καὶ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ στοχαζώμαστε μονάχα τὸν Θεό.

Γιατὶ μόνον ἔτσι, καὶ μόνο ξαναβρίσκοντας ὁ νοῦς μας τὴ θερμὴ του καὶ τὰ φτερά τοῦ μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπ’ αὐτὴν τὴν ἀρρωστιάρηκη καὶ μολυσμένη περιοχὴ· καὶ νὰ στήσῃ ὁδοφράγματα στὴ μνήμη μας, γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ στοχασμὸ τοῦ Θεοῦ.

Γιὰ νὰ τὸ πετύχωμε λοιπὸν αὐτὸ πρέπει νὰ λέμε πάντα μας — «Κύριέ μας, Ἰησοῦ». Κι’ αὐτὸ φθάνει. Γιατὶ ὅσοι μελετοῦνε κι’ ὅσοι ἔχουσε στὸ στόμα τοῦς τὸ τρισάγιον αὐτὸ ὄνομα, αὐτοὶ ἔχουσε μέσα τοῦς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιο ποῦ τοῦς καταφλέγει τὴν καρδιά τοῦς

καὶ καθαρίζει τὴν ψυχὴ τους ἀπὸ κάθε ἐγκόσμιο ρύπο. Γιατὶ ὁ Θεὸς εἶναι φλεγόμενη ἄβυσσος, ποὺ κατακαίει τὰ πάντα καὶ ξυπνᾷ στὴν ψυχὴ μας τὴν ἄπειρη ἀγάπη του, προσκαλώντας μας στὴν αἰώνια δόξα του

**

Κι' ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ ἔλεγε κι' αὐτός:

Νὰ μὴν συγκρίνης ποτέ σου, ἀδελφέ μου, αὐτοὺς ποὺ κάνουνε τέρατα καὶ σημεῖα καὶ πράγματα θαυμαστά μέσα στὸν κόσμον, μ' αὐτοὺς ποὺ ἡσυχάζουνε κι' ἀσκητεύουν στοχαστικά καὶ μ' ἐπίγνωση.

Ν' ἀγαπᾷς πάντα σου περισσότερο τὴ γαλήνη καὶ τὴν ἀπραξία τῆς μοναξιάς, ἀπὸ τὸ νὰ χορταίνης τοὺς πεινασμένους τοῦ κόσμου, κι' ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιστρέψης ἀκόμη πολλοὺς ἀπιστοὺς στὴν ἐπίγνωση τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ εἶναι πολὺ προτιμώτερο καὶ πολὺ καλύτερο τὸ ν' ἀπαλλάξῃ κανεὶς τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες κι' ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, παρὰ τὸ νὰ ἐλευθερώσῃ δούλους ἀπὸ τὴν σκλαβιά τους. Εἶναι καλύτερά σου νὰ εἰρηνεύῃς μὲ τὴν ψυχὴ σου καὶ νὰ βρισκεσαι σὲ ὁμόνοια μὲ τὴν Τριάδα ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ὕπαρξή σου μὲ τὸ σῶμα σου δηλαδή, μὲ τὴν ψυχὴ σου καὶ μὲ τὸ πνεῦμά σου, παρὰ νὰ εἰρηνεύῃς μὲ τὴ διδασκαλία σου αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἐχθροὶ μεταξὺ τους. Εἶναι χίλιες φορές προτιμώτερο νᾶσαι λιγόλογος καὶ γνωστικὸς καὶ φρόνιμος, παρὰ ν' ἀναβρῦζῃ—χωρὶς ἔργα—σὰν ποταμὸς ἢ διδαχὴ ἀπὸ τὸ στόμα σου. Καὶ εἶναι πολὺ συμφερότερο ν' ἀναστήσῃς τὴν πεθαμένη ἀπὸ τὰ πάθη ψυχὴ σου, μὲ τὸ νὰ στοχάζεσαι πάντα σου τὰ θεῖα, παρὰ τὸ ν' ἀναστήσῃς νεκρούς.

Πολλοὶ ἔκαμαν ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστά, ἀνάστησαν νεκρούς, κι' ἐμόχθησαν γιὰ νὰ ἐπιστρέψουε παραπληγμένους, καὶ μὲ τὰ χέρια τους ὠδηγήθηκανε πολλοὶ στὴν ἐπίγνωση τοῦ Θεοῦ. Στὸ τέλος ὅμως, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ποὺ ἐξωποιοῖσαν ἄλλους ξεπέσανε σὲ σιχαμερὰ πάθη, κι' ἐθανατώσανε τὸν ἑαυτό τους, κι' ἐγινήκανε, μὲ τὰ καμώματά τους, σκάνδαλο σὲ πολλοὺς. Γιατὶ εἶχανε ἀρρωστημένη τὴν ψυχὴ τους καὶ δὲν ἐφροντίσανε νὰ γιαιτρευθοῦνε παρὰ παραδοθήκανε στὴ θάλασσα τοῦ κόσμου, μὲ τὴν πρόθεση νὰ γιαιτρέψουε ἀλλονῶν ψυχές, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ἦτανε ἀρρωστοὶ. Γιατὶ εἶχανε ἀδύνατη τὴν πνευματικὴ τους ἔφεση, καὶ δὲν τοὺς ἦτανε κατορθωτὸ καὶ βολετὸ νὰ δαμάσουνε τὴ φλόγα τῶν ἐξαγριωμένων παθῶν, οὔτε καὶ νὰ συγκρατηθοῦνε. Γιατὶ εἶχανε ἀκόμη ἀνάγκη ἀπὸ πολλὴ προφύλαξη καὶ νὰ προσέχουε νὰ μὴ συναναστρέφονται μὲ γυναῖκες, νὰ μὴν τεμπελιάζουε, νὰ μὴν ἐπιθυμοῦνε ν' ἀποκτήσουε χρήματα καὶ λογιῆς λογιῆς πράγματα καὶ νὰ μὴ θέλουε νὰ ἐξουσιάζουε ἄλλους καὶ ν' ἀπολαύσουε δόξες καὶ τιμές.

Ἐλεγε λοιπὸν τοὺς ἀκόλαστους, μετὴν εὐγένεια τῆς συμπεριφορᾶς σου, καθὼς καὶ κάθε ἀναίσχυντο, ποὺ τὸν ἀντιλαμβάνεσαι τέτοιον ὁ ἴδιος. Καὶ καθάριζε τὸ κελλί σου ἀπὸ κάθε τρυφή κι' ἀπὸ κάθε περίσσεια· γιατί αὐτό, χωρίς νὰ τὸ θέλῃς σὲ ὀδηγεῖ στὴν ἐγκράτεια· γιατί ὅταν τᾶχῃμε ὅλα περισσὰ κι' ἀφθονα, δὲν μπορούμε νὰ συγκρατήσωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας.

**

Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς εἶπε κάποτε στοὺς μαθητὲς του.

— Μοιάζω, τέκνα μου, με κάποιον ἄνθρωπο ποὺ κάθεται κάτω ἀπὸ ἕνα ψηλὸ καὶ πολὺκλωνο δένδρο, καὶ βλέπει νὰρχωνται ἐναντίον του διάφορα σερπετὰ καὶ λογιῆς λογιῆς θεριά. Ὅταν λοιπὸν καταλαβαίνει πὼς δὲν μπορεῖ ν' ἀντιμετρηθῇ μαζί τους καὶ νὰ καταβάλῃ, τότε τρέχει καὶ σκαρφαλώνει, γρήγορα γρήγορα, ἐπάνω στὸ δένδρο, κι' ἔτσι σώζεται καὶ γλυτώνει.

Τὸ ἴδιο λοιπὸν κι' ἀπαράλλακτο κάνω κι' ἐγώ. Κάθομαι κλεισμένος στὸ κελλί μου καὶ βλέπω νὰ τρέχουν κατεπάνω μου διάφοροι πονηροὶ στοχασμοί. Κι' ὅταν καταλαβαίνω πὼς δὲν μπορῶ, παλεύοντας μαζί τους, νὰ τοὺς ἀποδιώξω καὶ νὰ τοὺς κατανικήσω, τότε προσφεύγω στὴ βοήθεια τοῦ μεγαλοδύναμου Θεοῦ, καί, μετὴν προσευχῇ, σώζομαι ἀπ' αὐτοὺς.

**

Ἐνας πάλιν ἄλλος Γέροντας ἔλεγε σὲ κάποιον ἀδελφό.

— Ὁ Σατανᾶς, ἀδελφέ μου, εἶναι ὁ ἐχθρὸς μας, ἐχθρὸς θανάσιμος. Καὶ σὺ κι' ἐγὼ εἴμαστε σὰν ἕνα σπίτι. Ὁ κακοῦργος λοιπὸν ἐχθρὸς μας δὲν παύει, νύχτα καὶ ἡμέρα, νὰ ρίχνῃ μέσα στὸ σπίτι μας αὐτὸ κάθε βρωμιὰ καὶ κάθε ἀκαθαρσία ποὺ βρίσκει.

Καὶ ἡ δική μου καὶ ἡ δική σου δουλειὰ εἶναι αὐτή. Νᾶχῃμε πάντα μας τὸ νοῦ μας ξάγρυπνο καὶ νὰ τὸν παρακαλοῦμε σ' ὅτι κάνει· καὶ νὰ μὴν σταματοῦμε ποτέ μας νὰ παίρνῃμε, μετὸ φαρᾶσι, τὶς ἀκαθαρσίες αὐτὲς ποὺ ρίχνει μέσα στὸ σπίτι μας καὶ νὰ τὶς ρίχνῃμε ἔξω.

Ἄν ὅμως τ' ἀμελήσωμε νὰ τὸ κάνῃμε αὐτό, τότε μέσα στὸ σπίτι μας θὰ σωριασθοῦνε βουνὰ οἱ ἀκαθαρσίες, καὶ τότε κι' ἂν θέλωμε νὰ τὶς βγάλῃμε καὶ νὰ τὶς ρίξῃμε ἔξω, δὲν θὰ τὸ μπορούμε. Γι' αὐτὸ πρέπει, μετὸ προσοχῇ καὶ μ' ἐπιμέλεια μεγάλη, νὰ καθαρίζῃμε τὸ σπίτι μας ἀπὸ τὶς βρωμιές ποὺ θὰ πρωτορίξῃ, καὶ νὰ τὸ κάνῃμε αὐτὸ πάντα μας. Κι' ἔτσι τὸ σπίτι μας, μετὴν χάρι καὶ μετὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, θᾶναι πάντα του παστρικοῦ κι' ὀλοκάθαρο....

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Τὰ μεγάλα θέματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως

Η ΑΡΧΕΓΟΝΟΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος κτίσθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, ἔχοντας στὴν ὑπόστασί του καὶ στὴ συμπαράστασι ἀπὸ τῆ θεία χάρι ὅλες τὶς προϋποθέσεις, ὥστε, μὲ τὴν καλὴ χρησιμοποίησι τῆς ἐλευθερίας του, νὰ φέρῃ τὸ «κατ' εἰκόνα» σὲ πλήρωσι τοῦ «καθ' ὁμοίωσιν» καὶ νὰ γίνῃ ἀμετάτρεπτος στὸ ἀγαθόν, ὅπως οἱ ἄγγελοι. Ὁ Ἀνδρουῦτσος (Δογματικὴ, Ἀθήναι 1956, σ. 144) παρατηρεῖ σωστά, ὅτι «ἡ ἐκδοχὴ τοῦ γενάρχου ὡς πάντῃ τελείου καὶ ἀγίου, οὐδαμοῦ τῆς Γραφῆς ἐρειδομένη, μᾶλλον δὲ ἀναιρουμένη, καθίστησιν ἀδύνατον τὴν πτώσιν». Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε, ἐξωρίσθη ἀπὸ τὴν Ἐδέμ κι' ἔγινε δούλος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, αὐτὸ ὀφείλεται ἀκριβῶς στὸ ὅτι ἡ ἀρχέγονος κατάστασίς του δὲν ἦταν ἡ τελειότης κι' ἡ μακαριότης, γιὰ τὶς ὁποῖες προωρίσθηκε, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ τους. Εὐστοχα ἐπίσης ὁ Τρεμπέλας σημειώνει (Δογματικὴ, Α', Ἀθήναι 1959, σ. 495), ὅτι ἡ προπρωτικὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου «θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς φυσικὴ μὲν, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀδάμ διετήρει τὴν ὑγιᾶ ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡς ἐξηῆθεν αὕτη ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ, ὡς ὑπερφυσικὴ δέ, συγκρινομένη πρὸς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποῖαν περιήλθομεν μετὰ τὴν πτώσιν». Τὴν ὑπερφυσικότητα τῆς καταστάσεως ἐκείνης πρέπει, λοιπόν, νὰ τὴ νοήσουμε ὡς σχετικὴ. Τὴν ἀπόλυτη ὑπερφυσικότητα τὴν ἐπιφυλάσσει τὸ μέλλον. Εἶναι μὲν πραγματικότης ἐσχατολογικὴ, πού ἐξασφαλίσθηκε μὲ τὴν ἐν Χριστῷ θεία οἰκονομία. Ἡ ἑνωσίς μας μὲ τὸν Χριστό, πού πραγματοποιεῖται μέσα στὴν Ἐκκλησίαν, μᾶς ἐξασφαλίζει ὄχι ἀπλῶς μιὰ ἐπάνοδο στὴν πρὸ τῆς πτώσεως κατάστασι τῆς φύσεώς μας, ἀλλὰ τὴν πλήρωσι τῆς τελειότητός της. «Ὁ γνήσιος ἄρα τύπος τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ὁ Ἀδάμ, ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Δὲν εἶναι ἐκεῖνος, πού προῆλθε ἀπὸ τὴ γῆ, ἀλλὰ ἐκεῖνος, πού κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανόν... ὁ ἐπουράνιος Ἀδάμ» (Vocabulaire de Théologie Biblique, Paris 1962, σ. 442).

Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, μέσα στὰ μνημονευθέντα πλαίσια, ὡς πρὸς τὴν ἀρχέγονο κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἄποψι σωτηριολογικὴ, εἶναι καθαρὴ κι' ἀνεπίδεκτη παρερμηνείας. Ἀπὸ ἄποψι ὁμως ὄντολογικὴ, ὑπάρχουν σκιές, πού οὔτε ἡ Ἁγία Γραφὴ οὔτε ἡ ἀπὸ τὴ Γραφὴ καὶ τὴ μυστικὴ πείρα τῆς Ἐκκλησίας πηγάζουσα πατερικὴ γραμματεία αἴρουν. Εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι οἱ πρωτόπλαστοι ζοῦσαν μέσα στὴν ἄκτιστη θεία ἐνέργεια, ἀλλὰ δὲν γνωρίζουμε ποιά ἀκριβῶς ἦσαν ἡ φύσις τους πρὶν ἀπὸ τὴ φθορά, πού ἐπέφερε σέ

ἀμφότερα τὰ μέρη της (ψυχή καὶ σῶμα) ἢ ἀμωρτία, οὔτε κί' ἡ γύρω τους κοτάστας τῆς κίσεως, πού κί' αὐτὴ ἀλλοιόθηκε κατόπιν (πρβλ. Ρωμ. η', 19-22).

Κατὰ τίς ἡμέρες μας, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι καὶ τῆς περὶ «συλλογικῆς προσωπικότητος» ἐρμηνευτικῆς θεωρίας, πού τὴν ἐνισχύει ὀλοένα περισσότερο ἡ συμβολὴ τῆς τεχνολογικῆς ξένης πρὸς τὴ θεολογία θεωρίας τοῦ Taillard de Chardin, διαμορφώνεται στὴ δυτικὴ θεολογία ἡ τάσις ἐκδοχῆς τῆς ἀρχεγόνου καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου σὰν ἀπλῶς πρῶτου σταδίου τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἐνὸς σταδίου, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ὑπῆρχαν οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς μεταπτωτικούς φυσικοὶ παράγοντες.

Ἡ τάσις αὐτὴ εἶναι ἕνα φαινόμενο ριζωμένο στὴν παλιὰ δυτικὴ ἀντίληψι, κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἀνθρώπινη ὑπόστασις διατηρεῖ πάντοτε ὀλόκληρο τὸ «κατ' εἰκόνα», ἔχοντας στερηθῆ, μετὰ τὴν πτώσι ἀπλῶς τὰ ὑπερυποστατικά δῶρα τῆς χάριτος. Ἀπεναντίας, ἡ ἀνατολικὴ θεολογία παραδέχεται φθορὰ ὑποστατικὴ, γι' αὐτὸ κί' ἡ παρὰ πάνω τάσις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βρῆ ἀπήχησι στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία.

Ἄν ἡ Γραφὴ κί' ἡ Παράδοσις δὲν μᾶς διαφωτίζουν γιὰ τὸ πῶς ἀκριβῶς ἦταν ὁ πρωτόπλαστος ἀνθρωπος κί' ἡ γύρω τους κτίσις πρὶν ὁ Διάβολος τοὺς ἀλώσει, αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρόκειται γιὰ εἶδος γνώσεως ὄχι ἀπαραίτητης στὴ σωτηρία μας. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς διδάσκει, ἀντλῶντας ἀπὸ τὴ Γραφὴ καὶ τὴ μυστικὴ τῆς πείρα, μονάχα ἀλήθειες ἀπαραίτητες γιὰ τὴ σωτηρία μας. Ἀλλὰ ἡ ἀχρηστη αὐτὴ ἀλήθεια, πού ἀφορᾷ στὴν ἀνθρώπινη ὄντολογία, ἡ ἀλήθεια αὐτὴ, πού εἶναι ἀντικείμενο ἀπλῆς περιεργείας, δὲν μπορεῖ νὰ ἀνήκει οὔτε σ' ἐκεῖνες, τίς ὁποῖες ἀνακαλύπτει ἡ ἐπιστήμη. Ὅτι διερευνᾷ καὶ μελετᾷ ἡ ἐπιστήμη σχετικά μὲ τὴν ἀπώτερη προῖστορία τοῦ ἀνθρώπινου γένους, εἶναι ὑλικὸ τῆς μεταπτωτικῆς περιόδου. Γιὰ μᾶς τοὺς Ὁρθόδοξους, ὑπάρχει σαφὴς διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσα στίς δυὸ περιόδους καὶ δὲν ἐπιτρέπεται καμμιά σύγχυσις τους. Ἡ Ἐκκλησία μας, πιστὴ στὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς, δὲν ἀποφαίνεται σὲ ζητήματα, ὅπου ἡ Γραφὴ δὲν παρέχει οὔτε ἀμεσες πληροφορίες, καὶ λιγώτερο ἀκόμα σὲ ζητήματα, ὅπου οὔτε τὸ ἀνθρώπινο λογικὸ μόνο του δὲν μπορεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησι.

Ἐκεῖνο, πού ἡ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία γνωρίζει καὶ διδάσκει, γιὰ τὴ τῆς τὸ ὑπαγορεύει ἡ Γραφὴ, εἶναι ὅτι ὁ ἀνθρωπος ἦταν σὲ ἀνώτερη πνευματικὰ κί' ὑλικὰ κατάστασι ἀπὸ ὅ,τι μετὰ τὴν πτώσι του κί' ὅτι ἡ πλήρωσις τῆς καταστάσεως ἐκείνης μᾶς ἐξασφαλίζεται μὲ τὸν Χριστό.

== ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ==

Πρὸς βυτέρων Π. Π. Ἡ χήρα δικαιούται εἰς σύνταξιν, ἐὰν ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου μετὰ τοῦ ἡσφαλισμένου συνεπληρώθη ἐν ἔτος πραγματικῆς ὑπηρεσίας ἐν ἀσφαλίσει τοῦ ἀποθανόντος συζύγου τῆς, ἢ ἐὰν ὁ γάμος ἐτελέσθη τρία τουλάχιστον ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου τῆς. Ἐὰν ὅμως ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐκ βιαίου συμβάντος, τότε ἡ χήρα δικαιούται εἰς σύνταξιν καὶ ἂν ἀκόμη δὲν συντρέχουν αἱ ἀνωτέρω προϋποθέσεις. Ὅπως βλέπετε, εἰς τὴν ἰδικήν σας περίπτωσιν ἡ κατάστασις εἶναι ὀμαλή. Τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ καθορίσωμεν ἂνευ στοιχείων. Γράψατέ μας τὸ ἔτος χειροτονίας, τὴν μισθολογικὴν κατηγορίαν καὶ τὸν χρόνον θανάτου. Τὰ δικαιολογητικά θὰ ὑποβληθοῦν μέσῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅχι ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. — Νέον Ἐφημέριον. Διὰ τὰ βιβλία θὰ ἀπευθνηθῆτε εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Δραγατανίου 1, Ἀθήναι. Διὰ τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου πληρωμῆς θὰ σᾶς ἀπαντήσουν οἱ ἀρμόδιοι τοῦ βιβλιοπωλείου. Ὡς πρὸς τὰς παροχὰς ἀσθενείας πρέπει, διὰ νὰ δικαιούσθε τοιοῦτον νὰ συμπληρώσετε ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς σας εἰς τὴν ἀσφάλισιν, δηλαδή ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀναλήψεως ὑπηρεσίας. Προϋπηρεσίαν νὰ ἐξαγοράσετε δὲν δύνασθε, διότι δὲν ἔχετε τοιαύτην. Τὸ παρ' ὑμῶν ἀναφερόμενον δὲν ἀποτελεῖ ἐξαγορὰν προϋπηρεσίας, ἀλλὰ ἐξαγορὰν χρόνου, ἢ ὅποια δὲν εἶναι δυνατὴ. Δὲν δύναται ὁ ἡσφαλισμένος νὰ καταβάλῃ εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. εἰσφοράς π.χ. πέντε ἐτῶν καὶ νὰ ἀναγνωρισθῶν ταῦτα συντάξιμα. Θὰ πρέπει εἰς τὰ ἐξαγοραζόμενα ἔτη νὰ ἀντιστοιχῇ ὑπηρεσία ἐξαγοράσιμος, ὡς ἐφημεριακὴ τοιαύτη, ἢ εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἢ τοιαύτην εἰς Νομικὸν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου. Εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» καὶ τὸν «Ἐφημέριον» ἀνεγράφητε. Διὰ τοὺς καλοὺς σας λόγους εὐχαριστοῦμεν. — Αἰ δε σ. Δ. Σ κ. Ἐφημέριον Κ. Σχετικῶς μὲ τὴν ἐξαγορὰν ἐφημεριακῆς προϋπηρεσίας συμβαίνει τοῦτο. Οἱ ἐφημέριοι ὑπῆχθησαν εἰς τὴν ἀσφάλισιν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἀπὸ τοῦ ἔτους 1930. Ἐκτοτε οἱ χειροτονούμενοι ἐφημέριοι καὶ ἀναλαμβάνοντες ὑπηρεσίαν ὑπάγονται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν ἀσφάλισιν. Πολλοὶ ὅμως ἐφημέριοι εἶχον χειροτονηθῆ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ εἶχον διανύσει ἤδη ὑπηρεσίαν ὠρισμένου χρόνου. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς χειροτονίας των μέχρι τῆς ἰδρύσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. δύνανται νὰ τὸν ἐξαγοράσουν. Σεῖς ἔχετε χειροτονηθῆ τὸ ἔτος 1935 καὶ ὑπῆχθητε ἐκτοτε εἰς τὴν ἀσφάλισιν, ἐπομένως δὲν μένει χρόνος ἐκτὸς ἀσφαλίσεως, τὸν ὅποιον νὰ ἐξαγοράσετε. Ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1955 συνεπληρώσατε τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας σας. Κατὰ νόμον τὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 75ου ἔτους ἔτη ὑπηρεσίας δὲν λογίζονται συντάξιμα. Ἐπομένως ὅσα ἔτη καὶ ἂν διανυθῶν ἐκτοτε δὲν ἐπαυξάνουν τὴν σύνταξιν. Ἐπαυξάνουν μόνον τὸ ἐφ' ἀπαξ βοήθημα τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶναι μικρὰ ἢ σύνταξις σας. — Ἐφημέριον Ὑπαβήρου. Συμβαίνει πολλοὶ ἐφημέριοι νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ψευδῶμον διὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὸ τὸ ὅποιον καὶ σεῖς ἐγράψατε. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παρεξήγησις. Ἡ ἀπάντησις ἀφεώρα ἕτερον. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος διὰ τὸ ὅποιον μᾶς γράφετε νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι στόμιμον νὰ κατατρίβησθε μὲ ζήτημα, τοῦ ὁποίου ἡ λύσις ἀνῆκε ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην σας. Σεῖς θὰ ἐκδώσητε τὸ ζητούμενον πιστοποιητικὸν καὶ θὰ βεβαιώσητε μίαν πραγματικὴν κατάστασιν. Ἐὰν ἡ ἀναφερομένη συγγένεια ἀποτελῇ ἢ ὅχι κώλυμα θὰ τὸ κρίνῃ ὁ Μητροπολίτης ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰσχύοντος δικαίου, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ ἐκδώσῃ τὴν ἄδειαν γάμου καὶ θὰ ἔχη τὴν εὐθύνην. Ἐὰν κατ' οἰκονομίαν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἢ ὅχι ὁ γάμος θὰ τὸ κρίνῃ καὶ πάλιν ὁ Σεβασμιώ-

τατος. Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δύνανται νὰ βαρύνουν πράγματα, τὴν σημασίαν καὶ βαρύτητα τῶν ὁποίων ἐκεῖνος θὰ ἐκτιμῆσῃ. Ἀπευθυνθῆτε λοιπὸν εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ μόνος ὑπεύθυνος. — Αἰδεσ. Νικόλαον Φρονιμάκην, Καλάμου Χανίων. Ἐχετε δίκαιον. Τὸ ζήτημα ἐτακτοποιήθη. Εὐχαριστοῦμεν. Τὸ φύλλον θὰ σᾶς στέλνεται εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν. — Αἰδεσ. Σωτήριον Μακρυστάθη, Λαγὸν Διδυμοτείχου. Κατόπιν ἐγγράφου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος ἐνεγράφητε συνδρομητὴς τῆς «Ἐκκλησίας». — Ἐφημέριον Γρηγ. Π. Π. Δὲν ἐπροσέξατε τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου. Δὲν λέγει γενικῶς τὰ τέκνα τῶν ἠσφαλισμένων μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ τὰ ἄγαμα τέκνα μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ 18 ἔτους κ.λ.π. Ἐφ' ὅσον ἐπομένως ἡ θυγάτηρ σας εἶναι ἔγγαμος δὲν δικαιούται παροχῶν ἀσθενείας. Καλῶς λοιπὸν σᾶς ἀπάντησεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως. Διὰ τὸ δάνειον πρέπει νὰ ὑποβάλατε αἴτησιν μέσφ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. Τὸ ζητηθὲν τεύχος ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. Διὰ τὰς ὀφειλάς σας εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. γράψατε ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτό. Βεβαίως θὰ σᾶς ἀπαντήσουν.

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. — Πρωτος. Χρυσοστόμου Γαλιούρη, Ἀνατομία τῆς ἐποχῆς. Ἀντινομίων ἄλυσις. — Ἀμμωνᾶ, Πῶς ἐσώθηκεν ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴ τὸ Μνημεῖο τοῦ Λυσικράτους. — Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα, Ἱεροκλήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπὸ τὸν ἀγρό Του. Εἴσοδος εἰς Ἱεροσόλυμα. — Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκλήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος Τρίτον. Ψυχωφελεῖς ἐπιστάσεις ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. (Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδης, Μὲ τὴν λῆξιν τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἡ μεγάλη σημασία τοῦ ἐλληνικοῦ μοναχισμοῦ καὶ ἡ ἐθνικὴ καὶ πνευματικὴ συμβολή του. — Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, Πλειότερον καὶ καθαρότερον φῶς στὴν νεολαίαν μας. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴν ἠθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη. — Βασ. Μουστάκη, Τὰ μεγάλα θέματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ ἀρχέγονος κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου. — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιού 1. Ἀθῆναι.